

De VIR: een tussenstand

**Tussenevaluatie van het gebruik van de landelijke
verwijsindex risicojongeren**

Manja Abraham

RAPPORT

De VIR: een tussenstand

Tussenevaluatie van het gebruik van de landelijke verwijsindex risicojongeren

Manja Abraham

Met medewerking van:

Bram van Dijk

Amsterdam, 15 augustus 2012

Manja Abraham

Onderzoeker

mabraham@dsp-groep.nl

Inhoud

Samenvatting	4
1 VIR, aanpak van het onderzoek	8
1.1 Verwijsindex risicojongeren: VIR	8
1.2 Tussenevaluatie	9
1.3 Onderzoeksaanpak	10
1.4 Leeswijzer	12
2 Meerwaarde	13
2.1 Aantal meldingen en matches	13
2.2 Gebruik van de VIR	15
2.3 Ervaren meerwaarde	17
3 Praktisch gebruik	21
3.1 Melding doen	21
3.2 Een match, signaal ontvangen	23
4 Organisatie	27
4.1 Afspraken rondom lokale verwijsindex	27
4.2 Melden en matches binnen de organisatie	28
4.3 Implementatie van de VIR	29
5 Toekomstvisie	32
5.1 Wenselijke ontwikkelingen	32
5.2 Uitbreiding meldingsbevoegden	33
6 Conclusies en aanbevelingen	35
6.1 Conclusies	35
6.2 Aanbevelingen	39
Bijlagen	
Bijlage 1 Tabellen	42
Bijlage 2 Onderzoekverantwoording enquête	50
Bijlage 3 Vragenlijsten	55

Samenvatting

Aanleiding

Per 1 augustus 2010 is de wet inzake de verwijfsindex risicjongeren in werking getreden. Dit betekent dat gemeenten vanaf die datum verplicht zijn om met de verwijfsindex te werken. De verwijfsindex risicjongeren brengt, zo is de bedoeling, risicomeldingen bij elkaar en informeert hulpverleners onderling over hun betrokkenheid bij jongeren. Zo kunnen hulpverleners in een vroegtijdig stadium contact met elkaar opnemen voor snellere en beter afgestemde hulp aan jongeren. Een jaar later is de landelijke dekking gerealiseerd en zijn alle gemeenten aangesloten.

VIR: melding, match, signaal

De verwijfsindex risicjongeren (VIR) is een digitaal systeem dat risicomeldingen over jongeren tot 23 jaar bij elkaar brengt. Meldingsbevoegde professionals¹ kunnen een jeugdige *melden* aan de VIR indien zij een “redelijk vermoeden” hebben dat “de noodzakelijke condities voor een gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige daadwerkelijk worden bedreigd”. Het gaat dus om een risicomelding van een professional over een jeugdige. Wanneer over een dezelfde jeugdige twee of meer keer een melding is gedaan, is er sprake van een *match*. Bij een match wordt er vervolgens een *signaal* gezonden naar alle meldingsbevoegden die de betrokken jeugdige hebben gemeld: een e-mail over de betrokkenheid van dezelfde gemelde jeugdige. Zij kunnen dan contact met elkaar opnemen en onderling inhoudelijke informatie uitwisselen.

Opzet van het onderzoek

In opdracht van het ministerie van VWS heeft DSP-groep een tussentijdse evaluatie uitgevoerd. De evaluatie richt zich op het gebruik van de verwijfsindex risicjongeren en daarbinnen in het bijzonder op de samenstelling van de kring van meldingsbevoegden en de uitbreidingen van de verwijfsindex in de toekomst. Het onderzoek omvat een digitale enquête, uitgezet onder professionele meldingsbevoegden en verantwoordelijken van organisaties en gemeenten. Daarnaast zijn de gegevens van meldingen en signalen in de VIR-database geanalyseerd. Ter illustratie zijn tenslotte relevante uitkomsten van twee focusbijeenkomsten met meldingsbevoegden en verantwoordelijken van organisaties (portefeuillehouders) en convenantgebieden (regievoerders), georganiseerd door VWS, opgenomen.

Hieronder zetten we de belangrijkste conclusies op een rij.

Noot 1 Niet iedere hulpverlener kan een melding doen in de verwijfsindex. De professional dient daartoe geautoriseerd te zijn. De instanties die aan de verwijfsindex mogen melden zijn vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit Wet op jeugdzorg. Het betreft onder meer organisaties als het maatschappelijk werk, scholen, AMK, politie en justitie.

De VIR: een tussenstand

Melding, match

Sinds de invoering van de VIR worden er dagelijks zorgmeldingen gemaakt door meldingsbevoegden en meldingen gematcht door de VIR. Sinds de invoering zijn 449.475 meldingen gedaan, waarmee 252.480 jongeren zijn gemeld en 62.232 jongeren zijn gematcht. Recent, dat wil zeggen in het eerste kwartaal van 2012, zijn er 43.702 meldingen gedaan waarmee 21.189 jongeren zijn gemeld en 7.512 jongeren gematcht. Van de meldingsbevoegden heeft 67 procent ooit een melding gedaan, 50 procent ooit een signaal gehad en heeft 41 procent als gevolg informatie uitgewisseld. Recent is dat maar iets minder: 55 procent deed een melding, 38 procent ontving een signaal en 29 procent wisselde informatie uit.

Bovenstaande betekent dat niet iedere meldingsbevoegde professional daadwerkelijk meldt in de VIR. Dit betekent ook dat voor lang niet iedere gemelde jongere door meerdere professionals een zorgmelding wordt gedaan (wat zou uitmonden in een match, signaal). Een mogelijke verklaring daarvoor kan zijn dat er geen zorgen zijn om te delen, maar ook dat de meldingsbereidheid niet groot genoeg is. We kunnen constateren dat niet ieder signaal leidt tot informatie-uitwisseling tussen professionals.

Een mogelijke verklaring daarvoor kan zijn dat men elkaar reeds heeft gevonden zonder tussenkomst van de VIR (o.a. door verbeterde ketensamenwerking), vanwege tijdgebrek of omdat hen niet duidelijk is hoe de match op te volgen.

Meerwaarde

De meerwaarde van de VIR boven die van de lokale verwijfsindex is voor het merendeel van de ondervraagde meldingsbevoegden niet duidelijk voelbaar. Bijna een kwart van de ondervraagde meldingsbevoegden merkt dat de lokale index bij de VIR is aangesloten omdat signalen worden ontvangen met betrekking tot meldingen afkomstig buiten het eigen convenantgebied; drie kwart procent merkt *niet* dat het lokale verwijfsstelsel is aangesloten bij de VIR. Het oordeel over de meerwaarde van de VIR is dan ook mager: meldingsbevoegden geven een 5,6, regievoerders en coördinatoren een 5,9.

Ondanks de investering in termen van tijd, geld en moeite werpt de VIR nog niet de verwachte vruchten af. Er wordt naar de mening van betrokken verantwoordelijken relatief weinig gemeld en als er wordt gemeld levert dit veelal matches met bekende instanties op. Dit resulteert in weerstand bij meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren.

Een meerwaarde van de VIR is het convenant-overstijgend matchen. Van de gematchte jongeren is het merendeel convenant-overstijgend (70%).

Praktisch gebruik

De meldingsbevoegde professional werkt met een lokaal systeem waaraan de landelijke VIR is gekoppeld. De ervaringen met het praktisch gebruik van de VIR hangen daarom nauw samen met de verschillende lokale verwijfsindexen en diverse geldende afspraken. Het gebruiksgemak van de lokale verwijfsindex krijgt een voldoende (6,5).

Voor het merendeel van de ondervraagde meldingsbevoegden is het duidelijk wanneer ze een melding moeten doen, meldcriteria geven hierbij enige houvast. Professionals doen een melding omdat dat nodig wordt geacht op basis van professionele inschatting en omdat men wil weten of andere professionals zorgen delen. Pas dan wordt er een melding gedaan omdat het moet, omdat de meldcriteria dat voorschrijven of omdat leidinggevenden het gebruik stimuleren.

Professionals ondervinden verschillende bezwaren om een melding te doen. Voornaamste bezwaren zijn dat het lastig wordt gevonden om te gaan met de betrokken ouders en dat er geen goede inschatting kan worden gemaakt van de consequenties van het doen van de melding.

Signalen leiden in eerste instantie tot betere en vroegere samenwerking en pas later tot een nieuw contact.

Organisatie

De regie en coördinatie rondom de VIR is belegd bij verantwoordelijken van gemeenten of convenantgebieden en organisaties. De wijze waarop de uitvoeringspraktijk is geregeld verschilt per convenantgebied.

Circa drie kwart van de meldingsbevoegden zegt de afspraken omtrent melden en het opvolgen van signalen te kennen. Het naleven van die afspraken blijkt soms echter lastig, aldus de deelnemers van de focusgroepen.

Binnen de eigen organisatie wordt naar inschatting van de ondervraagde regievoerders en coördinatoren niet vaak genoeg gemeld en gematcht. Toch voorziet de organisatie de meldende werknemers in training over hoe een melding te doen en wordt melden door de organisatie gestimuleerd.

Draagvlak voor en kennis over de VIR blijkt nog niet voldoende aanwezig te zijn bij de meldingsbevoegde professionals en organisaties. Dit ondanks de gegeven trainingen, het inbedden van de verwijsindex in het werkproces en het geven van voorlichtingsdagen. De implementatie van de VIR is een moeizaam proces geweest dat nog niet blijkt afgerond.

Toekomstperspectief

De volgende ontwikkelingen van de VIR in de toekomst zijn gewenst: match op adres en match op gezin (in het kader van één gezin één plan-aanpak), verbinding met andere initiatieven (zoals meldcode huiselijk geweld), maken van regieafspraken bij een adres/gezinsmatch, het in beeld brengen van kinderen waarbij geen professional betrokken is en het uitbreiden van de kring van meldingsbevoegden.

Belangrijk voor de toekomst van de VIR is dat het gebruik van de VIR onder meldingsbevoegden wordt bevorderd. Niet iedere meldingsbevoegde meldt (wanneer dat nodig wordt geacht). Alleen bij voldoende meldingen kan de (mogelijke) meerwaarde van de VIR worden ingezien.

Aanbevelingen

Op basis van de onderzoeksbevindingen achten we de volgende aanbevelingen aangewezen:

- Vergroot meldingsbereidheid, kennis over VIR: geef meer inhoudelijke informatie over de VIR aan meldingsbevoegden.

- Organisatie aanjagende rol: bevorder als organisatie het gebruik van de verwijfsindex.
- Terugkoppeling: zorg voor een terugkoppeling van een gedane melding.
- Uitbreiding VIR: match op adres, match op gezin (bloedlijnbevraging), verbinding met andere initiatieven, kring meldingsbevoegden.

1 VIR, aanpak van het onderzoek

1.1 Verwijsindex risicjongeren: VIR

De verwijsindex risicjongeren (VIR)² is een digitaal systeem dat risicomeldingen over jongeren tot 23 jaar bij elkaar brengt. De instanties die aan de verwijsindex mogen melden zijn vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit Wet op jeugdzorg. Het betreft onder meer organisaties als het maatschappelijk werk, scholen, AMK, politie en justitie.³ Professionals mogen jongeren melden die problemen ondervinden, volgens de eigen professionele inschatting, aan de hand van richtlijnen of meldcriteria. Alleen geautoriseerde hulpverleners mogen een melding doen. Naar schatting zijn er circa 30.000⁴ meldingsbevoegden (2012).

Het doel van de VIR is dat hulpverleners in een vroegtijdig stadium contact met elkaar opnemen voor snellere en beter afgestemde hulp aan jongeren. Als een andere professional dezelfde jongere meldt, ontvangen beide melders bericht van deze 'match'. Zij kunnen dan met elkaar contact opnemen en afspreken welke actie wordt ondernomen.

Database

De VIR bestaat uit een database en een applicatie om deze te benaderen. Meldingen worden op twee manieren opgenomen in de database. Merendeel van de meldingen komt binnen via een automatische koppeling met een lokaal (gemeentelijk of van een cluster van gemeenten) signaleringssysteem. Daarnaast komen meldingen binnen via een automatische koppeling met een regionaal of landelijk werkend systeem van een regionale of landelijke instantie (bijvoorbeeld Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), Bureau Jeugdzorg (BJZ)). In theorie is het ook mogelijk dat meldingen direct binnenkomen via de landelijke webinterface door een geautoriseerde hulpverlener, maar deze vorm komt in de praktijk niet voor. De database wordt beheerd door het CIBG, een uitvoeringsorganisatie van VWS.

Noot 2 In deze rapportage spreken we van de VIR of de landelijke verwijsindex risicjongeren. Daarmee zoeken we aansluiting bij hoe de verwijsindex risicjongeren bekend staat in het veld en voorkomen semantische verwarring met andere, lokale verwijsindexen.

Noot 3 Deze schatting is gebaseerd op gegevens van de leveranciers in het onderzoek (totaal 27.500 meldingsbevoegden in Nederland, exclusief Stadsregio Amsterdam) en een schatting van het aantal meldingsbevoegden in Stadsregio Amsterdam (geschat op circa 2.500).

Noot 4 Het Uitvoeringsbesluit Wet op jeugdzorg vermeldt de volgende meldingsbevoegde organisaties:

- Bureau Jeugdzorg
- Landelijk/regionaal werkende organisatie die jeugdzorgtaken uitvoert
- Organisatie voor jeugdgezondheidszorg
- Aanbieder van geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen
- Organisatie voor gezondheidszorg
- School
- Organisatie met regionale meld- en coördinatiefunctie
- Organisatie voor maatschappelijke ondersteuning
- Gemeentelijke kredietbank
- Politie
- Justitie
- Raad voor de Kinderbescherming
- Anders zijnde aangewezen functionaris

Implementatie: koppeling met lokale signaleringssystemen

Per 1 augustus 2010 is de wet inzake de verwijfsindex risicojongeren in werking getreden⁵. Dit betekent dat gemeenten vanaf die datum verplicht zijn om met de verwijfsindex te werken. Een jaar later zijn alle gemeenten aangesloten bij de VIR en is er dekking in het hele land.

De aansluiting van gemeenten met de VIR vindt bijna altijd plaats via convenantgebieden: clusters van gemeenten waar onderlinge afspraken rondom de VIR zijn vastgelegd in een convenant. Gemeenten hebben een bepaalde mate van vrijheid bij de invulling van de wet. Dit heeft tot gevolg dat de inrichting, organisatie en afspraken rondom de VIR in de praktijk kan verschillen per convenantgebied. Ook de inrichting van de regie en coördinatie vanuit de gemeenten en aangesloten organisaties verschilt per convenantgebied. In totaal zijn er 65 (2012) convenantgebieden aangesloten met de VIR database (1 van de RvdK en 64 gemeenten of clusters van gemeenten).

Vrijwel alle convenantgebieden hebben een eigen lokaal of regionaal signaleringssysteem dat is gekoppeld aan de landelijke verwijfsindex. De meest voorkomende systemen, die lokaal in verschillende uitvoeringen of modaliteiten worden gebruikt, vallen onder de gebruikersverenigingen Multisignaal (gebruikt door meer dan 300 gemeenten), VIS2 en Zorg voor Jeugd. In veel gevallen is de VIR direct gekoppeld aan het lokale of regionale systeem en voor meldingsbevoegde professionals wellicht niet duidelijk zichtbaar als VIR. Dat betekent dat de ervaringen met de landelijke verwijfsindex risicojongeren niet los gezien kunnen worden van die met de lokale index.

1.2 Tussenevaluatie

Per 1 augustus 2010 is de wet inzake de verwijfsindex risicojongeren in werking getreden en in 2011 zijn vrijwel alle gemeenten aangesloten. Begin 2012 is er enige jaren praktijkervaring opgedaan met de VIR en heeft het ministerie van VWS DSP-groep de opdracht gegeven een tussenstand op te maken. Het gaat om een tussentijdse evaluatie van de wet, gericht op het gebruik van de verwijfsindex risicojongeren en daarbinnen in het bijzonder op de samenstelling van de kring van meldingsbevoegden en de uitbreidingen van de verwijfsindex in de toekomst.

Centrale vraag

De centrale vraag van deze tussenevaluatie luidt:

- Wat zijn de ervaringen met de toepassing van de verwijfsindex risicojongeren?

De centrale vraag is verder uitgewerkt in vier thema's die in de volgende hoofdstukken centraal staan:

- Meerwaarde, in de zin van een betere signalering
- Praktisch gebruik
- Organisatie
- Toekomstperspectief

Noot 5 Staatsblad 2010 302. Besluit van 13 juli 2010 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit Wet op jeugdzorg in verband met de invoering van de verwijfsindex risicojongeren.

Lokale aanpak, landelijke beoordeling

Zoals we in 1.1 beschreven is de VIR gekoppeld aan het lokale of regionale systeem en voor meldingsbevoegde professionals wellicht niet duidelijk zichtbaar als VIR. Dat betekent dat de ervaringen met de VIR niet los gezien kunnen worden van die met de lokale index. De evaluatie heeft dan ook betrekking op het gehele systeem van verwijssindexen. Waar mogelijk wordt ook aandacht besteed aan de specifieke meerwaarde van de landelijke overkoepelende verwijssindex. Hierbij onderstrepen we dat de lokale en landelijke verwijssindexen elkaar complementeren. Er is geenszins sprake van een competitie tussen lokale indexen en de landelijke VIR.

1.3 Onderzoeksaanpak

Het onderzoek kent twee onderdelen, te weten een analyse van alle meldingen en signalen in de VIR database en een enquête, uitgezet onder meldingsbevoegden en verantwoordelijken op organisatie- en convenantniveau. Daarnaast is er, ter illustratie, gebruik gemaakt van de bevindingen van de door VWS georganiseerde verdiepingssessie.

Analyse VIR database

Het CIBG beheert de database waarin alle meldingen terechtkomen. De database bevat per melding gegevens over onder andere de identificatie van de jongere, de meldende instantie, de datum van de melding en contactgegevens van de meldende instantie. Ook valt uit de database af te leiden van welke gemeente (of cluster van gemeenten) de melding afkomstig is en welk lokaal verwijssysteem deze gemeente gebruikt. Daarnaast beheert het CIBG de database met alle signalen die zijn uitgestuurd naar aanleiding van matches.

Bij het CIBG is een data-extractie opgevraagd van *alle* meldingen en signalen vanaf de start van de VIR in 2007. Door databewerking en analyse hebben we inzicht gekregen in het aantal meldingen en matches per tijdvak en convenant(gebied). Zo is vastgesteld of er door de tijd meer gemeld en gematcht wordt en in welke mate er bovenlokale (buiten eigen convenant) matches plaatsvinden.

Enquête meldingsbevoegden en verantwoordelijken op organisatie- en convenantniveau

Voor een landelijk beeld van ervaringen met de verwijssindex is een online enquête uitgezet onder meldingsbevoegden en verantwoordelijken op organisatie- en convenantniveau. Er zijn twee toegesneden versies van de vragenlijst: een voor professionals die werken met, of bevoegd zijn te werken met de VIR, en een voor professionals die verantwoordelijk zijn voor de VIR in hun gemeente/convenantgebied of instelling, de zogenaamde regievoerders en instellingscoördinatoren.

Respons en bruikbaarheid

Er is geen steekproef getrokken maar *alle* meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren zijn uitgenodigd de enquête in te vullen.⁶ Op deze wijze is een landelijke dekking verkregen. De enquête is uitgezet via de leveranciers van alle meldingsbevoegde professionals, regievoerders en

Noot 6 Met uitzondering van Regio Amsterdam, beheerd door Matchpoint, dat buiten de beschouwing van het onderzoek is gehouden omdat er nog te weinig ervaring is opgedaan met het gebruik van de VIR. Zie verder de onderzoekverantwoording in de bijlage.

instellingscoördinatoren die onderzocht worden: MULTIsignaal, VIS2 en Zorg voor Jeugd. Daarnaast is de enquête uitgezet via de Raad voor de Kinderbescherming.

In totaal vulden 2.761 meldingsbevoegde professionals en 433 regievoerders en instellingscoördinatoren de vragenlijst volledig in. Dat betekent dat een tiende van alle benaderde personen de vragenlijst heeft ingevuld (10%). De uiteindelijke respons is voldoende om de betrouwbaarheid van de uitkomsten te garanderen en ook opsplitsingen mogelijk te maken voor subgroepen.

Een belangrijke reden om niet mee te doen aan enquêteonderzoek is dat respondenten geen tijd hebben of maken, zo blijkt uit de feedback van betrokken professionals en de opmerkingen van diegenen die wel begonnen aan de vragenlijst maar deze niet compleet invulden.⁷ Een andere reden om de vragenlijst niet in te vullen blijkt, gezien het commentaar van diegenen die wel begonnen aan de vragenlijst maar deze niet compleet invulden, dat er geen ervaring is met het melden of met de VIR. Dit kan betekenen dat het aantal meldingen en ervaringen met de VIR onder respondenten hoger is dan onder non-respondenten, iets om bij de interpretatie van de enquête rekening mee te houden.

In de rapportage gaan we, met uitzondering van 2.2, verder niet in op de verschillende uitkomsten voor meldingsbevoegden van MULTIsignaal, VIS2, Zorg voor Jeugd en de Raad voor de Kinderbescherming. In de tabellen in de bijlage zijn de antwoorden wel opgesplitst. Niet alleen zijn er grote verschillen per leverancier voor wat betreft de inrichting en organisatie omtrent de VIR, ook het aantal meldingsbevoegden en het aantal respondenten in ons onderzoek verschilt sterk per leverancier. Dat heeft gevolgen voor de gevonden resultaten.

Interview VWS, informatie uit focusgroepen

Ten behoeve van de wetsevaluatie heeft VWS niet alleen opdracht gegeven voor de uitvoering van voorliggend onderzoek maar daarnaast zelf twee focusgroepen georganiseerd met meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren. Aan de eerste focusgroep namen tien meldingsbevoegden deel, aan de tweede elf regievoerders en coördinatoren. Tijdens deze focusgroepen is gesproken over de sterke- en knelpunten van de VIR. Tevens is er met de deelnemers gesproken over de toekomst van de VIR, wat er nodig is om het werken met het systeem te optimaliseren en wie dient toegevoegd te worden aan de kring van meldingsbevoegden.

Aan de hand van een semigestructureerd interview is de verantwoordelijke medewerkster van VWS⁸ over de relevante bevindingen ondervraagd. De uitkomsten zijn ter couleür en verdieping opgenomen in deze rapportage. Een belangrijke opmerking daarbij is dat de uitkomsten van de focusgroepen de meningen weergeven van de aanwezige participanten, en geen representatief landelijk beeld schetsen. Uitkomsten zijn weergegeven in tekstboxen.

Noot 7 Dit komt overeen met ander onderzoek over nonresponse: de meeste weigeraars hebben geen interesse of geen tijd. Zie bijvoorbeeld: Wunderink, S.R., M. van Benthem (2000), Bel-irritaties en representativiteit, ESB, 85e jaargang, nr. 4253, pagina 353, 28 april 2000.

Noot 8 Karen Jas, stagiaire bij VWS. Zie ook haar masterthesis: Evaluatie van de landelijke verwijzindex risicjongeren, Karen Jas 3252280, Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken Universiteit Utrecht.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 gaan we in op de meerwaarde van de VIR. In hoofdstuk 4 wordt het praktisch gebruik besproken. De organisatie van de VIR komt aan bod in hoofdstuk 5, de toekomstvisie in hoofdstuk 6. We besluiten het rapport met conclusies en aanbevelingen. In de bijlagen zijn achtereenvolgens de tabellen en de methodologische verantwoording te vinden.

Definities: melding, match, signaal

In de rapportage hanteren wij de termen zoals deze staan in het Uitvoeringsbesluit Wet op jeugdzorg. Sommige regionale verwijzingsindexen of eigen instellingssystemen hanteren een andere terminologie.

Melding – een meldingsbevoegde kan een jeugdige melden aan de VIR indien hij een “redelijk vermoeden” heeft dat “de noodzakelijke condities voor een gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige daadwerkelijk worden bedreigd”.

Het gaat hier om een risicomelding van een professional over een jeugdige. Het gaat hier niet over meldingen bij het AMK of de Raad voor de Kinderbescherming.

Match – bij twee of meer meldingen van dezelfde jeugdige is er sprake van een match.

Signaal – bij twee of meer meldingen van dezelfde jeugdige wordt een signaal gezonden naar de meldingsbevoegden die de betrokken jeugdige hebben gemeld en naar de regievoerders van de gemeenten/convenantgebieden.

Het gaat hier om een e-mail die wordt verstuurd naar de meldende professionals, over de betrokkenheid van dezelfde gemelde jeugdige.

Enquêteantwoorden, stellingen

Merendeel van de enquêtevragen bestaat uit stellingen waarbij de respondent een antwoord dient te kiezen op een vijf-puntschaal. Het gaat om twee antwoordcategorieën: of de respondent het met de stelling helemaal mee eens, grotendeels mee eens, niet eens en niet oneens, grotendeels mee oneens of helemaal mee oneens is; en of de stelling van toepassing is in alle gevallen, in meer dan de helft van de gevallen, de helft van de gevallen, minder dan de helft van de gevallen of geen van de gevallen. Om de interpretatie van de gegevens en de leesbaarheid van het rapport te bevorderen⁹ zijn twee antwoordcategorieën bijeen gevoegd en wordt gerapporteerd over percentages *mee eens* (% helemaal mee eens + % grotendeels mee eens) en percentages *bijna alle gevallen* (% in alle gevallen + % in meer dan de helft van de gevallen).

Noot 9 Tevens komt het samenvoegen van de antwoordcategorieën ten goede aan de validiteit. Sommige respondenten geven van natura meer gematigde antwoorden dan anderen. Door bijvoorbeeld de categorieën “helemaal mee eens” en “mee eens” bijeen te voegen wordt dit (mogelijk schijnbare) onderscheid gepasseerd.

2 Meerwaarde

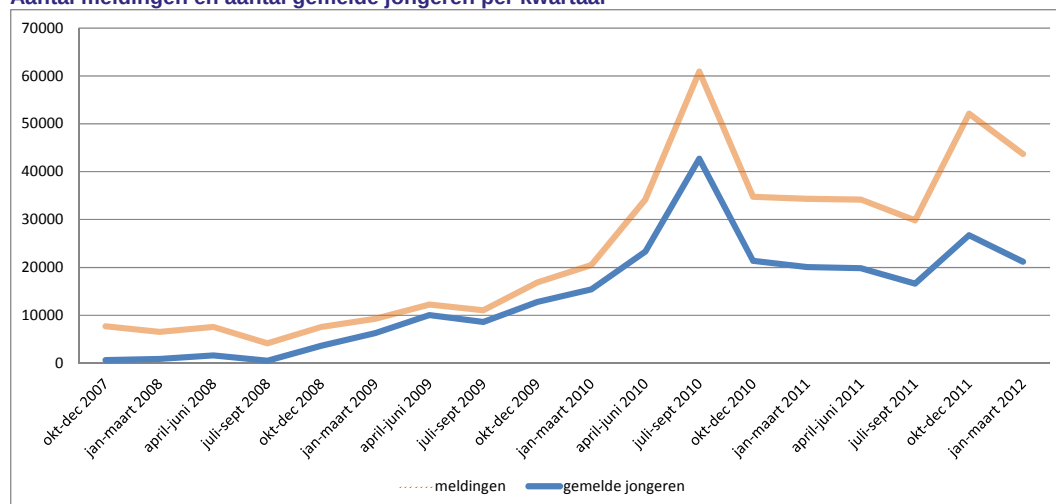
In dit hoofdstuk gaan we in op de meerwaarde van de VIR, in de zin van een betere signalering. Belangrijke vragen zijn: hoeveel meldingen zijn er gedaan en hoeveel matches zijn er? Hoe is de ontwikkeling daarvan in de tijd? Leiden matches ook daadwerkelijk tot actie? Welke meerwaarde heeft de landelijke verwijsindex ten opzichte van de eigen lokale verwijsindex? Resultaten zijn gebaseerd op de analyse van gegevens uit de VIR database en de uitkomsten van de enquêtes onder meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren.

2.1 Aantal meldingen en matches

Meldingen

Aan de hand van de CIBG gegevens krijgen we goed inzicht in het aantal gedane meldingen. In figuur 2.1 staat het aantal unieke meldingen per kwartaal weergegeven (oranje lijn) en het aantal gemelde unieke jongeren per kwartaal (blauwe lijn). De aantallen zijn te vinden in de bijlage.

Figuur 2.1 Aantal meldingen en aantal gemelde jongeren per kwartaal

In totaal zijn er 449.475 meldingen gedaan sinds de aanvang van de VIR database in 2007 (stand van zaken t/m maart 2012), in het laatste kwartaal 43.702. We zien dat het aantal meldingen per kwartaal na de start in 2007 gestaag toeneemt tot een piek in het najaar van 2010. Dit is het moment dat aansluiting met de VIR wettelijk verplicht is voor gemeenten. Na deze impuls neemt het aantal meldingen per kwartaal weer af en schommelt verder tussen de 30.000 en 40.000 meldingen. Eind 2011 is het aantal meldingen per kwartaal weer toegenomen, maar niet tot het aantal van vlak na de invoering van de wet inzake de VIR. Er is dus geen toenemende groei van het aantal gedane meldingen in de tijd.

Het aantal meldingen is niet gelijk aan het aantal *jongeren* dat wordt gemeld. De 449.475 meldingen hebben betrekking op 252.480 verschillende jongeren (gemiddeld 1,8 meldingen per jongere) en in de periode januari -maart 2012 21.189.¹⁰ De ontwikkeling in de tijd van het aantal gemelde jongeren volgt hetzelfde patroon als het aantal meldingen. Sommige jongeren komen zeer veelvuldig voor in het systeem.

Uit de CIBG gegevens is verder het volgende op te maken:

- Meldingen zijn afkomstig uit 2.467 verschillende meldende instanties.
- Er zijn grote verschillen voor wat betreft het aantal meldingen tussen de instanties, variërend van één (o.a. diverse scholen) tot 87.780 (RvdK).
- Er zijn 65 convenantgebieden.
- Er zijn grote verschillen voor wat betreft het aantal gedane meldingen tussen de convenantgebieden, variërend van één (Borne) tot 100.290 (Stadsregio Rotterdam).
- Meldingsbevoegde professionals werkzaam in de volgende zes convenantgebieden hebben nog geen melding gedaan in de landelijke VIR: Dalfsen, Noord Oost Twente, Olst-Wijhe, Tubbergen, Twenterand en Zwartewaterland.

Signalen, matches

Aan de hand van de CIBG gegevens krijgen we goed inzicht in het aantal matches in de database en de signalen die als gevolg van een match worden verzonden.¹¹¹²

In figuur 2.2 hebben we het aantal gematchte unieke jongeren opgenomen (rode lijn). Deze gegevens zijn ook opgesplitst voor convenant-overstijgende en lokale matches (groene respectievelijk paarse lijn). Om te bekijken hoe het aantal meldingen gerelateerd is aan het aantal matches hebben we daarnaast weer het aantal gemelde jongeren opgenomen (blauwe lijn).

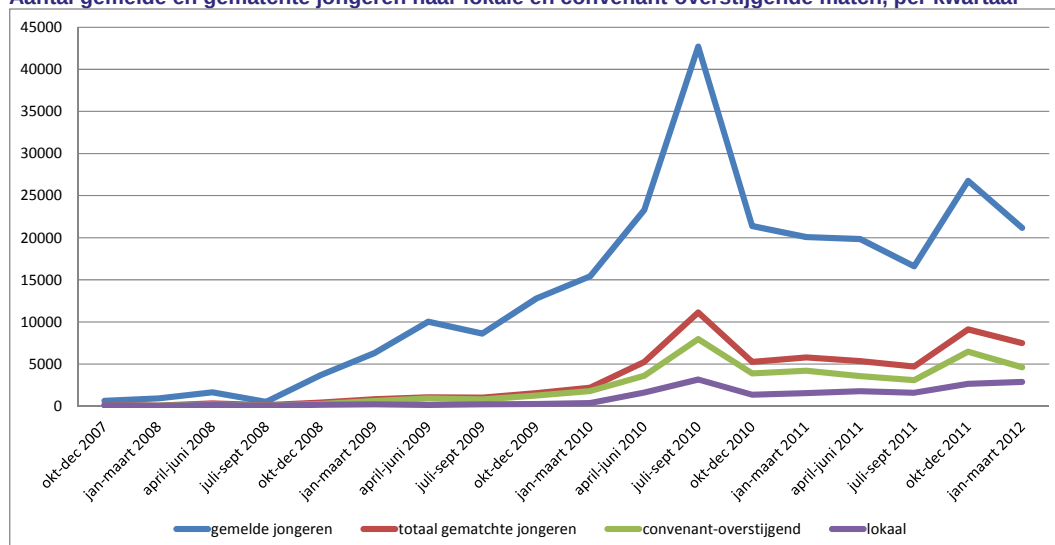
Noot 10 In de database bevinden zich 50.299 meldingen van jongeren die achteraf zijn geanonimiseerd (na melding, verwijdering en conform WBP). Op basis van meldende instelling en convenant vallen deze meldingen te herleiden tot minimaal 517 maar mogelijk veel meer jongeren (maximaal 50.299). We hebben er in de analyse voor gekozen deze meldingen toe te kennen aan 517 jongeren, een 'veilige ondergrens'.

Noot 11 Er worden verschillende typen signalen verzonden. Naast de match-signalen waartoe wij ons in deze studie beperken worden ook de volgende signalen verzonden: AfloopDatumNadert, Afmelding, BsnLeidtNietTotPersoon, CoordinatorGewijzigd, HistorischeMelding, HulpverlenerGewijzigd, VerhuisBericht.

Noot 12 Er wordt een groot aantal signalen afgegeven. In totaal zijn er 657.524 match signalen afgegeven (stand van zaken t/m maart 2012). Dit zijn meer dan 10 keer zo veel signalen als dat er unieke jongeren zijn gematcht. Deze omvang wordt verklaard door de exponentiele groei van het aantal signalen. Een signaal is altijd gerelateerd aan een melding, in het geval van twee meldingen ontstaan er ook twee matchsignalen in de database. Elke partij, van elke melding, ontvangt vervolgens één signaal over deze match. Dus één signaal gaat altijd maar naar één partij, maar één match uit twee partijen bestaat dus uit twee matchsignalen (voor elke partij één over de ander). Met een één match tussen drie partijen heb je dus één signaal per partij over een andere partij, dus in totaal zes matchsignalen (bron: toelichting CIBG).

Figuur 2.2

Aantal gemelde en gematchte jongeren naar lokale en convenant-overstijgende match, per kwartaal

In totaal zijn er 62.232 jongeren gematcht via de VIR database (stand van zaken t/m maart 2012), waarvan 7.512 in de periode jan- maart 2012. Het aantal matches van voor 2010 is relatief klein (minder dan 1.000 matches per kwartaal). Sinds 2010, in de aanloop van de invoering van het Uitvoeringsbesluit Wet op jeugdzorg inzake de VIR, is het aantal toegenomen. In het najaar van 2010 zijn circa 11.000 jongeren gematcht, dit aantal neemt weer iets af en varieert verder tussen de 5.000 en 10.000 jongeren. Er is dus, net als bij de meldingen, geen louter toenemende groei in de tijd.

Om inzicht te krijgen wat de meldingen in de VIR database opleveren bekijken we hoeveel van de gemelde jongeren (252.480) uiteindelijk uitmondten in gematchte jongeren (62.232): gemiddeld 25 procent. Deze verhouding ligt iets hoger na 2010, afgelopen jaar leidt ongeveer 30 procent van de gemelde jongeren tot een match.

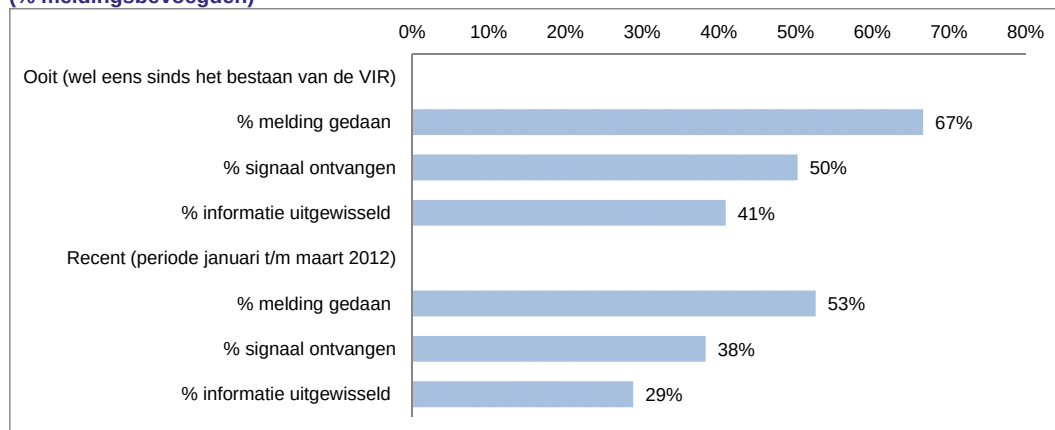
Van de 62.232 gematchte jongeren is het merendeel convenant-overstijgend: er zijn 43.652 bovenlokale matches (70%) en 18.580 matches (30%) binnen eigen convenantgebied.¹³

2.2 Gebruik van de VIR

Aan de hand van de enquête onder meldingsbevoegde professionals krijgen we een beeld van de mate van gebruik van de verwijsindex door meldingsbevoegden. We vroegen aan hen of en hoe vaak zij melding deden, signalen ontvingen en als gevolg informatie uitwisselden. In figuur 2.3 zijn de resultaten weergegeven.

Noot 13 Signalen van eenzelfde jongere zijn aan elkaar gerelateerd. Wanneer bij eenzelfde jongere meerdere match-signalen behoren die verschillende convenanten behelzen, dan is het een convenant overstijgende signalering geweest.

Figuur 2.3 Melding doen, signaal ontvangen en informatie-uitwisselen door meldingsbevoegden (% meldingsbevoegden)

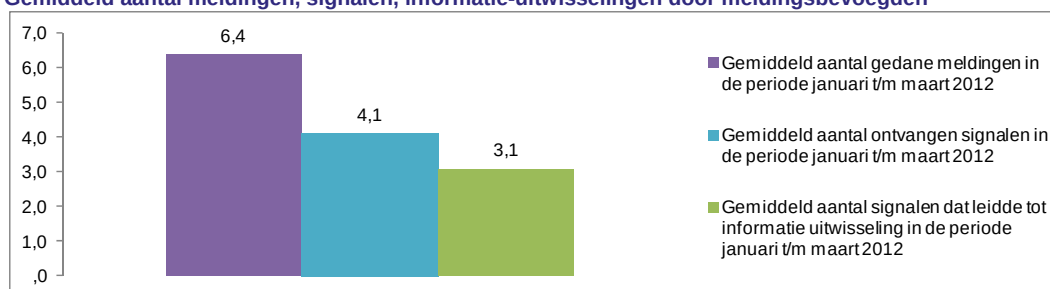
Van de bijna 3.000 respondenten gaf twee derde (67%) aan dat zij ooit een melding hebben gedaan. De helft (50%) van de ondervraagde meldingsbevoegde professionals heeft wel eens een signaal ontvangen naar aanleiding van een melding. Voor twee vijfde (41%) heeft een signaal wel eens geleid tot informatie-uitwisseling.

Recent (d.w.z. in drie maanden voorafgaande aan de enquête: januari-maart 2012) deed ongeveer de helft (53%) van de respondenten melding, heeft twee vijfde (38%) een signaal gehad en leidde dit voor bijna een derde (29%) van de respondenten tot informatie-uitwisseling.

Bovenstaande uitkomsten laten zien dat het merendeel, maar niet iedereen, die een zorgmelding doet ook een signaal ontvangt: over niet iedere jongere zijn door meerdere meldingsbevoegden zorgen gemeld. Overigens komt het ook voor dat respondenten signalen ontvangen zonder dat zij voorafgaand een zorgmelding doen. Dit is het geval wanneer een melding automatisch door het systeem van de instelling wordt verzonden, zoals bij de Raad voor de Kinderbescherming (ieder kind dat wordt ingevoerd in het registratiesysteem KBPS wordt automatisch gemeld bij de VIR). Tevens zien we dat niet iedere meldingsbevoegde die een signaal ontvangt ook daadwerkelijk informatie uitwisselt. In hoofdstuk 3 gaan we in op mogelijke verklaringen daarvoor. Merendeel van diegenen die een signaal ontvangen wisselt echter wel informatie uit.

Het gemiddeld aantal recente meldingen, signalen en informatie-uitwisselingen is weergegeven in figuur 2.4.

Figuur 2.4 Gemiddeld aantal meldingen, signalen, informatie-uitwisselingen door meldingsbevoegden

De meldingsbevoegden die recent een melding deden, deden dit gemiddeld 6 keer. Diegenen die recent een signaal ontvingen kregen gemiddeld 4 signalen. En voor degenen waar een signaal recent leidde tot informatie-uitwisseling, was dit gemiddeld 3 keer het geval.

Verschillen per leverancier

Het aantal gedane meldingen en ontvangen signalen verschilt sterk per leverancier. Bijvoorbeeld: van de Multisignaal respondenten deed 65 procent ooit een melding, van de VIS2 respondenten deed 46 procent ooit een melding, van de Zorg voor Jeugd respondenten was dit 77 procent en voor de Raad voor de Kinderbescherming 0 procent. De grote variatie hangt onder andere samen met de verschillende vormen van inrichting van de VIR per leverancier en per convenantgebied. Zoals eerder vermeld gaan we in de tekst van de rapportage niet verder in op de verschillen per leverancier. In de tabellen in de bijlage staan alle resultaten ook per leverancier vermeld.

2.3 Ervaren meerwaarde

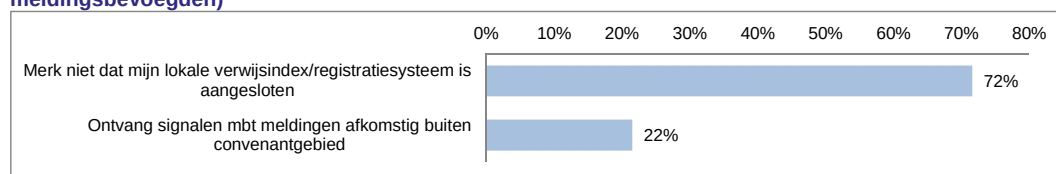
Door de koppeling van lokale systemen met de landelijke VIR is het voor professionals mogelijk overkoepelend matches te maken en samenwerking te zoeken, ook met betrekking tot meldingen die afkomstig zijn vanuit andere indexen of convenantgebieden. Beide systemen, zoals eerder vermeld, complementeren elkaar.

Aansluiting lokale verwijsindex/registratiesysteem bij de VIR

Om inzicht te krijgen in de ervaren meerwaarde hebben we meldingsbevoegde professionals gevraagd hoe zij merken dat hun lokale verwijsindex is aangesloten bij de VIR (figuur 2.5).

Figuur 2.5

Aansluiting lokale verwijsindex/registratiesysteem bij de VIR (% (helemaal) mee eens meldingsbevoegden)

- Een grote meerderheid van de meldingsbevoegden merkt niet dat de lokale verwijsindex of het registratiesysteem is aangesloten bij de VIR (72%).
- Bijna een kwart geeft aan dat zij signalen ontvangt van buiten het eigen convenantgebied (22%).

We zijn nagegaan of het antwoord op bovenstaande vraag samenhangt met de ervaringen van de respondent met melden, signalen ontvangen en informatie-uitwisseling. Dit blijkt slechts zwak het geval te zijn. Van diegenen die nog nooit hebben gemeld, signalen ontvangen etc., merkt 70 procent niets van de aansluiting bij de VIR, van diegenen die wel ooit hebben gemeld maar geen signaal hebben ontvangen merkt 80 procent niets, van diegenen die een signaal ontvingen maar nog geen informatie uitwisselden 82 procent en van diegenen die informatie uitwisselden 67 procent.

Overkoepelende samenwerking in het kader van de VIR

Vervolgens hebben we aan de meldingsbevoegde respondenten, regievoerders en coördinatoren een aantal stellingen voorgelegd over de overkoepelende samenwerking in het kader van de VIR. Resultaten zijn weergegeven in figuur 2.6.

Figuur 2.6

Stellingen over overkoepelende samenwerking t.a.v. de VIR (%(helemaal) mee eens meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren)

- Ongeveer een kwart van de meldingsbevoegden is van mening dat sinds de koppeling professionals van meldingsbevoegde organisaties in een vroeger stadium samenwerken (26%) en beter samenwerken (22%). Voor de verantwoordelijke regievoerders en coördinatoren is dat een iets grotere groep (30% respectievelijk 29%).
- Bijna een vijfde van de meldingsbevoegden is van mening dat sinds de koppeling jeugdigen tijdiger (18%) en beter passende hulp, zorg of bijsturing krijgen (18%). Ook hier zijn regievoerders en coördinatoren iets meer positief (21% respectievelijk 24%).

Cijfer meerwaarde

Meldingsbevoegde professionals, regievoerders en coördinatoren hebben een cijfer toegekend aan de meerwaarde van de VIR.

	Meldingsbevoegden	Regievoerders & coördinatoren
Meerwaarde van de VIR	5,6	5,9

Zowel de meldingsbevoegden als de verantwoordelijke regievoerders en coördinatoren zijn terughoudend positief en geven een krappe voldoende (5,6 sd¹⁴ 2,1 respectievelijk 5,9 sd 1,7).

Ook hier zijn we nagegaan of het antwoord op bovenstaande vraag samenhangt met de ervaringen van de meldingsbevoegde respondenten met melden, signalen ontvangen en informatie uitwisseling. Dit blijkt in zwakke mate het geval te zijn, en vooral voor diegenen die informatie hebben uitgewisseld versus de rest (nooit hebben gemeld etc. 5,2, wel gemeld, geen signaal etc. 5,5, wel signaal, geen informatie uitgewisseld 5,3, informatie uitgewisseld 6,1).

Noot 14 SD of standaarddeviatie: een indicator voor de spreiding van de getallen rondom het gemiddelde. Als vuistregel geldt dat er in het interval dat bepaald wordt door het gemiddelde plus één maal de standaarddeviatie (de bovengrens) en het gemiddelde min één maal de standaarddeviatie (de ondergrens), ongeveer 69% van alle waarden voor moet komen. Bij plus of min twee maal de standaarddeviatie is dit ongeveer 95%.

Daarnaast hebben we gekeken of de beoordeling van de meerwaarde van de VIR samenhangt met het feit of meldingsbevoegden iets merken van de aansluiting bij de VIR. Dat blijkt wel het geval te zijn. Diegenen die zeggen niets te merken van de aansluiting beoordelen de meerwaarde met een 5,4, de andere groep die dus wel iets merkt met een 6,2.

Focusgroepen – meningen van deelnemers: meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren

Inspanningen wegen nog niet op tegen opbrengsten

Een belangrijke uitkomst van de focusgroepen is dat er door meldingsbevoegde professionals, regievoerders en coördinatoren naar zeggen veel wordt geïnvesteerd in de VIR maar dat zij er niet voldoende voor terugkrijgen. Het werken met het systeem wordt ervaren als intensief. Het afwegen of een kind moet worden gemeld, het toepassen van de criteria, het invoeren en het stimuleren van het gebruik van de VIR kost meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren tijd, geld en moeite. Ondanks de inspanningen wordt er naar hun mening relatief weinig gemeld. En als er al gemeld wordt dan levert dat veelal matches met bekende instanties. Er wordt weinig opbrengst gezien.

Dat resulteert in weerstand tegen de VIR, aldus de participanten.

“Ik merk dat we in onze regio heel veel tijd en aandacht besteden aan het afstemmen met elkaar wie doet wat en wie erbij betrekken. En als ik zie hoeveel keren wij een zaak in de VIR melden denk ik nou dat is niet zoveel vanuit onze organisatie en als we dat doen dan weten we vaak welke andere organisaties zijn betrokken en als we een match krijgen dan is het vaak geen nieuws”.

Meerwaarde

De ervaren meerwaarde van de VIR hangt volgens de deelnemers samen met de mate waarop gebruik wordt gemaakt van de VIR. Alleen als iedereen gebruik maakt van het systeem en meldingen doet, is het systeem (mogelijk) efficiënt. Immers, alleen dan kunnen matches worden gemaakt en kan informatie worden uitgewisseld. (Mede) doordat er weinig wordt gemeld, wordt er weinig meerwaarde ervaren.

Hierbij valt het op dat de meldingsbevoegden doorgaans kritischer zijn dan de regievoerders en coördinatoren. Een aantal aanwezige meldingsbevoegden betwijfelt of de VIR het juiste instrument is om de samenwerking te bevorderen. Onder de regievoerders en coördinatoren zijn de meningen meer verdeeld en bevinden zich echte voorstanders en tegenstanders.

“Men ervaart de meerwaarde niet, ik geloof dat we drie matches hebben gehad op de signalen”.

“Laten we het niet ingewikkelder maken dan het is, het is een systeem, hulpverleners doen goed hun werk, als zij denken dat de verwijfsindex daar bij kan helpen dan moeten zij die gebruiken”.

“De VIR op zich doet ‘niks’, de meerwaarde zit in wat ga je doen als je elkaar ontmoet hebt”.

Pluspunten van de VIR

Toch worden er voordelen gezien door de deelnemers. De VIR wordt – wanneer er wordt gemeld – gezien als waardevol instrument voor een bovenregionale aanpak omdat ook bovenregionaal informatie wordt uitgewisseld. Ook bij verhuizing, bij gezinnen die zorg mijden en gezinnen die zorg shoppen blijft het kind in beeld door het werken met de VIR. Ten slotte draagt de VIR ook bij aan een efficiëntere werkwijze voor de professional omdat hulpverleners verder kunnen gaan met het overgedragen dossier en niet opnieuw hoeven te beginnen.

“Je voorkomt ermee dat elke hulpverlener weer met een schone lei begint. Soms zijn zorgen niet tegelijkertijd bij verschillende instanties maar in tijd achter elkaar en dan gaat iedere hulpverlener het wiel opnieuw uitvinden”.

“Het fenomeen ‘elkaar kennen’ als professionals is anders dan elkaars zorgen over kinderen kennen. VIR is bedoeld om elkaars zorgen te kennen rondom kind”.

3 Praktisch gebruik

In dit hoofdstuk wordt het praktisch gebruik van de VIR beschreven. Het gaat hier om het oordeel van meldingsbevoegden over het praktisch gebruik van het systeem, de redenen van en bezwaren bij het doen van een melding, het omgaan met signalen en matches, het gebruiksgemak van de techniek en interface en de ondersteuning bij vragen door de helpdesk. Resultaten zijn gebaseerd op de uitkomsten van de enquête onder meldingsbevoegden.

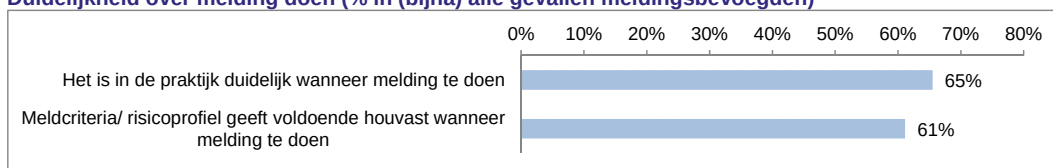
Zoals eerder gezegd is het lastig om de ervaringen met de VIR te onderscheiden van die met de lokale verwijfsindex (of het eigen registratiesysteem) waaraan de VIR is gekoppeld. Vaak zal het praktisch gebruik zijn bepaald door de verwijfsindex waarmee de meldingsbevoegde in de dagelijkse praktijk werkt. Wij hebben dan ook gevraagd naar ervaringen met betrekking tot het lokale systeem. De VIR fungeert daar 'achter de schermen'.

3.1 Melding doen

Een meldingsbevoegde kan een jeugdige melden aan de VIR indien hij een "redelijk vermoeden" heeft dat "de noodzakelijke condities voor een gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige daadwerkelijk worden bedreigd". Om ondersteuning en richting te geven aan professionals bij het maken van een afweging om een jeugdige al dan niet te melden aan de verwijfsindex is een handreiking opgesteld: de Handreiking Melden (voorheen Meldcriteria).¹⁵ De handreiking heeft geen juridische status noch een verplichtend karakter.

Om te kunnen beoordelen of het voor meldingsbevoegden duidelijk is wanneer een melding te doen hebben we hen gevraagd in welke mate de onderstaande stellingen van toepassing zijn. Antwoorden zijn samengevat in figuur 3.1.

Figuur 3.1 Duidelijkheid over melding doen (% in (bijna) alle gevallen meldingsbevoegden)

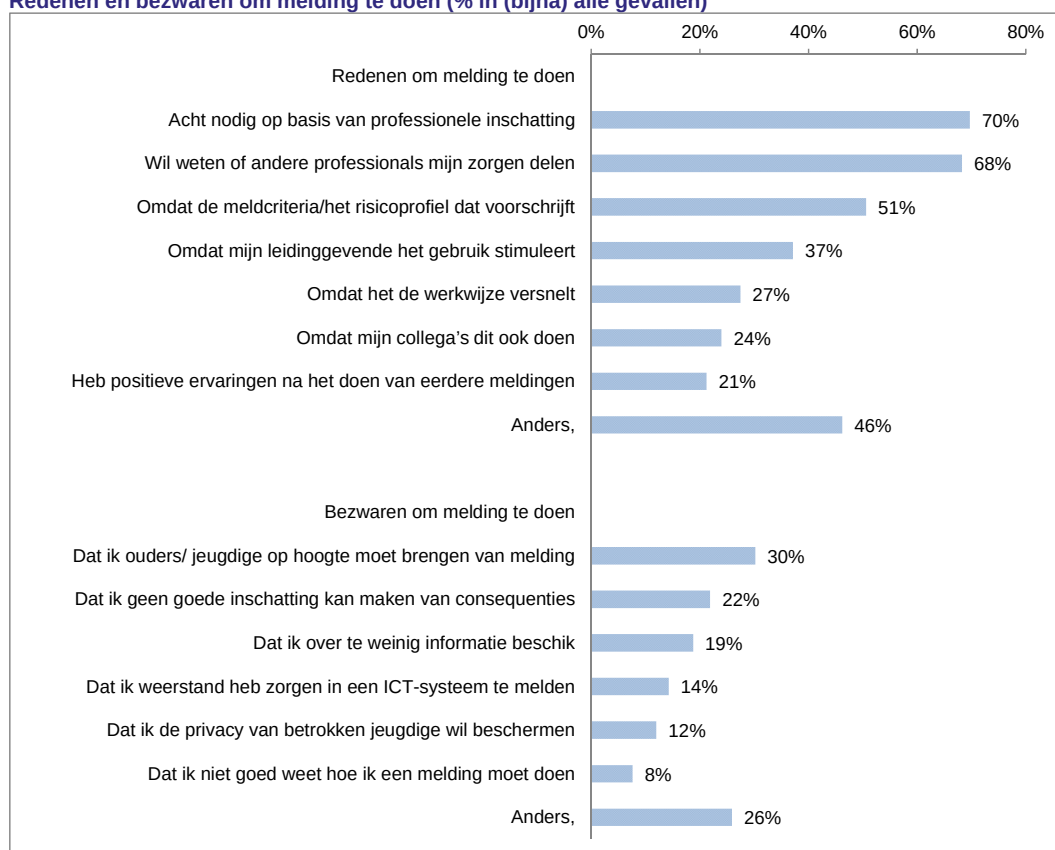
Het is voor bijna twee derde van de respondenten in de praktijk duidelijk wanneer een melding te doen (65%). Voor een bijna even grote groep meldingsbevoegden geven de meldcriteria en het risicoprofiel daarbij voldoende houvast (61%).

Noot 15 De 'Handreiking Melden' (voorheen Meldcriteria) van de verwijfsindex risicjongeren (VIR) is online beschikbaar op www.handreikingmelden.nl.

Redenen en bezwaren om te melden

Vervolgens hebben we respondenten aan de hand van stellingen gevraagd welke redenen en bezwaren leiden tot het besluit al dan niet melding te doen. Resultaten zijn weergegeven in figuur 3.2.

Figuur 3.2 Redenen en bezwaren om melding te doen (% in (bijna) alle gevallen)

*) De meest genoemde (open) 'anders namelijk' antwoorden zijn: 'melding gaat automatisch' (2%) en 'Het is beleid van de organisatie, er zijn afspraken over gemaakt' (1%). Genoemde percentages zijn gebaseerd op het aandeel van alle respondenten.

**) De meest genoemde (open) 'anders namelijk' antwoorden zijn: 'melden heeft geen meerwaarde', 'professionals vinden elkaar zelf' (3%), 'dat ouders weerstand hebben', en 'dat meldcriteria onduidelijk of te breed zijn' (beide 1%). Genoemde percentages zijn gebaseerd op het aandeel van alle respondenten.

Er zijn blijkens de antwoorden van de meldingsbevoegde professionals aanzienlijk vaker redenen om melding te doen dan redenen om geen melding te doen.

De voornaamste redenen om melding te doen (de reden die voor de meeste respondenten in bijna alle gevallen voorkomt) zijn:

- omdat dat nodig wordt geacht op basis van professionele inschatting (70% van de meldingsbevoegden geeft aan dat dat in alle of een groot deel van de gevallen van toepassing is);
- omdat de meldende professional wil weten of andere professionals de zorg delen (68%);
- omdat de meldcriteria of het risicoprofiel dat voorschrijft (51%).

Andere redenen komen in minder gevallen voor.

De grootste bezwaren om te melden zijn:

- dat de ouders en jeugdigen op de hoogte gebracht moeten worden van de melding (voor 30% van de meldingsbevoegden geldt dit bezwaar in alle gevallen of een groot deel van de gevallen);
- dat de meldingsbevoegde geen goede inschatting kan maken van de consequenties die het doen van de melding heeft (22%);
- dat de meldingsbevoegde over te weinig informatie beschikt om een melding te doen.

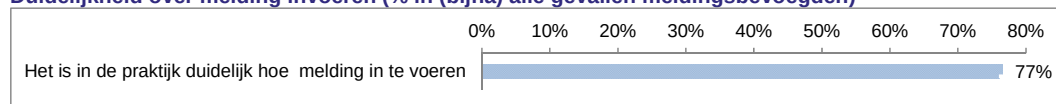
Andere bezwaren komen in minder gevallen voor.

Gebruiksgemak, melding invoeren

Om zicht te krijgen op het gemak waarmee meldingsbevoegden een melding kunnen doen hebben we respondenten gevraagd of het voor hen in de praktijk duidelijk is hoe een melding in te voeren in hun (lokale) systeem en welke cijfer zij toekennen aan het gebruiksgemak van hun systeem. Resultaten zijn hieronder weergegeven.

Figuur 3.3

Duidelijkheid over melding invoeren (% in (bijna) alle gevallen meldingsbevoegden)

- Het is de meeste meldingsbevoegden in de praktijk duidelijk hoe een melding in te voeren, drie op de vier respondenten geeft aan dat dit in alle of in een groot deel van de gevallen zo is (77%).
- Meldingsbevoegden beoordelen het gebruiksgemak van hun lokale verwijzindex met een voldoende: 6,5.

Landelijke ondersteuning

Het CIBG beheert de database van de VIR en heeft een helpdesk waar meldingsbevoegden terecht kunnen.

- In totaal heeft 11 procent van de respondenten wel eens gebruik gemaakt van de helpdesk van het CIBG, 5 procent geeft aan niet te weten of ze wel eens gebruik hebben gemaakt van de helpdesk.
- De geboden ondersteuning van het CIBG wordt positief beoordeeld: 89 procent van diegenen die gebruik maakten van de ondersteuning beoordeelden deze als goed of zeer goed.

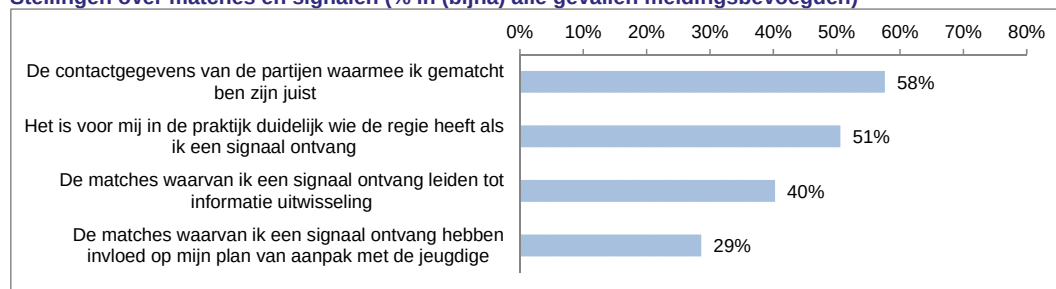
3.2 Een match, signaal ontvangen

Wanneer er twee of meer meldingen van dezelfde jeugdige zijn is er sprake van een match. Bij een match wordt naar de meldingsbevoegden die de betrokken jeugdige hebben gemeld een signaal verstuurd. Het gaat hier om een e-mail die wordt verstuurd naar de meldende professionals, over de betrokkenheid van dezelfde gemelde jeugdige.

We hebben de meldingsbevoegden een aantal stellingen voorgelegd over matches en signalen en gevraagd in hoeverre de stellingen van toepassing zijn. Antwoorden zijn weergegeven in figuur 3.4.

Figuur 3.4

Stellingen over matches en signalen (% in (bijna) alle gevallen meldingsbevoegden)

Voor een krappe meerderheid van de ondervraagde meldingsbevoegden geldt dat:

- de contactgegevens van de gematchte partijen juist zijn (58%);
- het in de praktijk duidelijk is wie de regie heeft bij een signaal (wie als eerste is aangewezen om de match op te volgen) (51%).

Verder geldt dat matches waarvan een signaal wordt ontvangen in alle of bijna alle gevallen:

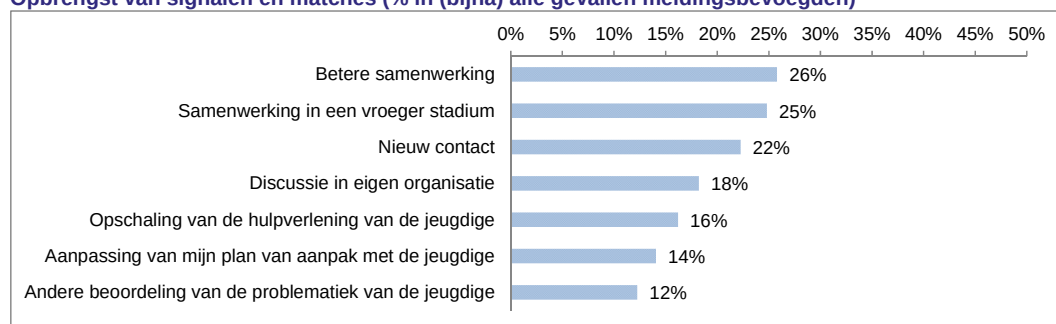
- leiden tot informatie-uitwisseling door de betrokken professionals bij twee vijfde (40%) van de ondervraagde meldingsbevoegden;
- (daarmee) invloed hebben op het plan van aanpak met de jeugdige bij drie tiende (29%) van de ondervraagde meldingsbevoegden.

Opbrengst

Vervolgens hebben we meldingsbevoegden aan de hand van stellingen gevraagd wat de matches en signalen hebben opgeleverd. De vraag hebben we voorgelegd aan *alle* meldingsbevoegden, ook aan diegenen die (nog) geen praktijkervaringen hebben met meldingen en signalen. Immers, ook zij hebben een oordeel over de opbrengst van de signalen en matches (die ze mogelijk meenemen wanneer ze beslissen al dan niet een melding te doen). De resultaten staan weergegeven in figuur 3.5.

Figuur 3.5

Opbrengst van signalen en matches (% in (bijna) alle gevallen meldingsbevoegden)

De grootste winst van de signalen en matches wordt gevonden in de samenwerking.

- Een kwart (26%) van de meldingsbevoegden geeft aan dat signalen en matches in alle of een groot deel van de gevallen een betere samenwerking opleveren.
- Een kwart (25%) geeft aan dat signalen en matches in alle of een groot deel van de gevallen samenwerking in een vroeger stadium opleveren.

Daarna volgt het verkrijgen van een nieuw contact (22%). Andere punten worden minder vaak genoemd.

De opbrengst van de signalen en matches wordt iets positiever beoordeeld door de groep meldingsbevoegde respondenten die daadwerkelijk een signaal ontving – maar niet rigoreus anders. Een selectie van diegenen die daadwerkelijk een signaal ontvingen levert de volgende uitkomsten:

- Betere samenwerking: 36%
- Samenwerking in een vroeger stadium: 33%
- Nieuw contact: 30%
- Opschaling van de hulpverlening van de jeugdige: 22%
- Discussie in eigen organisatie: 21%
- Aanpassing van mijn plan van aanpak met de jeugdige: 17%
- Andere beoordeling van de problematiek van de jeugdige: 15%

Focusgroepen – meningen van deelnemers: meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren

Melding, bezwaren

Volgens de participanten wegen de bezwaren om te melden voor de professionals zwaarder dan de redenen om te melden.

“Wat mij ook opvalt is een toenemende angst van ouders om geregistreerd te worden in systemen. Ouders zijn bang om in een circuit terecht te komen waar zij de controle kwijt raken”.

Een van de grootste bezwaren om melding te doen blijkt het omgaan met de ouders van het te melden/gemelde kind, aldus de participanten. Dit wordt lastig geacht omdat de melding weerstand oproept bij de ouders en de vertrouwensband tussen melder en gezin zou Schaden. Ouders hebben ook steeds meer weerstand tegen registratiesystemen. Daardoor is er een zekere schroom om een kind te melden.

De ouders van het gemelde kind dienen op de hoogte te worden gebracht van de melding. De professionals zijn vrij in de wijze waarop de ouders worden ingelicht, zolang ze daarbij bestaande afspraken (lokaal of binnen de organisatie) in acht nemen. Professionals verschillen daarin ook, zo blijkt tijdens de focusgroepen. Waar de ene professional per brief meldt dat het kind is opgenomen in een digitaal signalering systeem, vertelt de ander dat er contact wordt gezocht met andere professionals.

“Houd het over mensen en niet over het systeem. Ik zeg altijd ‘omdat ik me zorgen maak zoek ik contact met andere professionals met de vraag of zij zich ook zorgen maken’ dan heb je het over mensen dat kun je beter doen dan over het systeem”.

Regievoerders en coördinatoren herkennen dit ouder-probleem in mindere mate. Het aantal officiële bezwaren van ouders of kinderen dat bij het CIBG wordt ingediend tegen de opname in het systeem blijkt verwaarloosbaar. Volgens hen vindt de meldingsbevoegde professional het vooral lastig om een afweging te maken al dan niet te melden.

“Belemmering zit in het hoofd van professional, niet bij ouders. VIR legt veel interne processen bloot binnen organisatie, waarom deel je niet met elkaar?”

Een tweede bezwaar om melding te doen is dat het niet altijd even duidelijk *wanneer* een melding te doen. De criteria zijn op meerdere wijze te interpreteren en het blijft een persoonlijke afweging van de professional om een kind al dan niet te melden. Dit zou leiden tot een dubbele standaard. De meldcriteria blijken daarom voor sommigen lastig toe te passen.

Daarnaast ligt om praktische redenen de drempel om een melding te doen hoog. Het gegeven dat er überhaupt gemeld dient te worden zakt snel weg omdat melden een taak is die niet vaak wordt uitgevoerd, daarbij dient het wachtwoord een keer in de zes weken te worden vervangen.

Melding gedaan, wat nu?

Meldingsbevoegden missen een terugkoppeling na het doen van een melding. Ze weten niet wat er gebeurt met een melding wanneer er geen match ontstaat.

Het komt voor dat de melding wordt gedaan door een secretariaat van de organisatie. De professional die vervolgens geconfronteerd wordt met de gevolgen van een melding (ouders) of een match, weet vervolgens niet altijd goed hoe daar mee om te gaan.

“Het leeft bij ons niet heel erg, als ik een match heb dan stuur ik deze door naar de werker, maar ik weet niet of deze werker er iets mee doet. Of er daadwerkelijk contact wordt gelegd”.

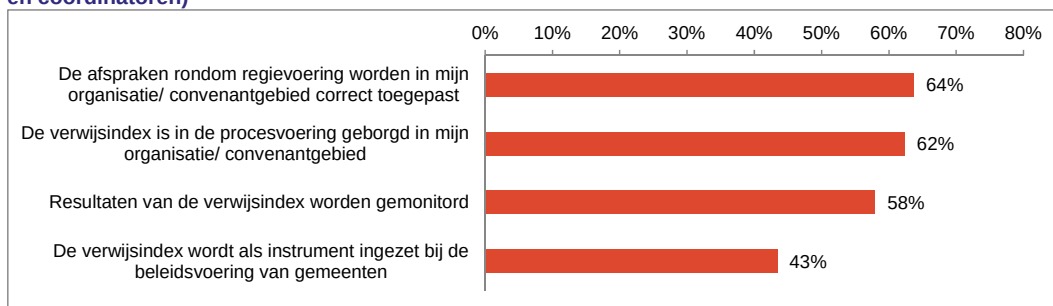
4 Organisatie

In dit hoofdstuk staat de organisatie van de verwijfsindex in organisaties en gemeenten of convenantgebieden centraal. Het gaat hier onder meer om de vraag of de lokale verwijfsindex en samenwerkingsafspraken zijn geborgd in het convenantgebied, hoe binnen de organisatie gemeld en gemacht wordt en of de daarbij geldende afspraken bekend zijn in de organisatie. Tevens wordt met enkele vragen aandacht besteed aan hoe de aansluiting met de VIR tot stand is gekomen en hoe meldingsbevoegden getraind en gemotiveerd zijn met de verwijfsindex te werken. Dit hoofdstuk is gebaseerd op antwoorden van de enquêtes onder meldingsbevoegden, en regievoerders en coördinatoren van gemeenten en organisaties.

4.1 Afspraken rondom lokale verwijfsindex

De regie en coördinatie rondom de VIR is belegd bij verantwoordelijken van gemeenten of convenantgebieden en organisaties. Om zicht te krijgen op de afspraken rondom de lokale verwijfsindex of eigen registratiesysteem hebben we de betreffende respondenten een aantal stellingen voorgelegd. In figuur 4.1 staat voor iedere stelling het percentage regievoerders en coördinatoren genoemd dat het (helemaal) eens is.

Figuur 4.1 Stellingen rondom lokale verwijfsindex/ eigen registratiesysteem (% (helemaal) mee eens, regievoerders en coördinatoren)

Een meerderheid van de ondervraagde regievoerders en coördinatoren is van mening dat de afspraken rondom regievoering correct worden toegepast (64%) en dat de verwijfsindex is geborgd in de procesvoering van de organisatie of het convenantgebied (62%). Een meerderheid stelt ook dat de resultaten van de index worden gemonitord (58%).

Volgens iets minder dan de helft van de respondenten wordt de verwijfsindex als instrument ingezet bij de beleidsvoering van gemeenten (43%).

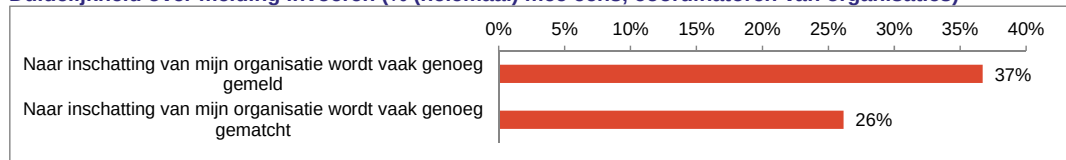
Cijfer

Regievoerders en coördinatoren van organisaties en gemeenten hebben we gevraagd naar hun waardering van de samenwerking tussen meldingsbevoegde organisaties op het gebied van risicosignalering. Uitgedrukt in een cijfer krijgt deze samenwerking een 6,0, een voldoende.

4.2 Melden en matchen binnen de organisatie

Aan coördinatoren die in hun organisatie voor de VIR verantwoordelijk zijn, hebben wij gevraagd in welke mate er binnen de organisatie wordt gemeld en gematcht.

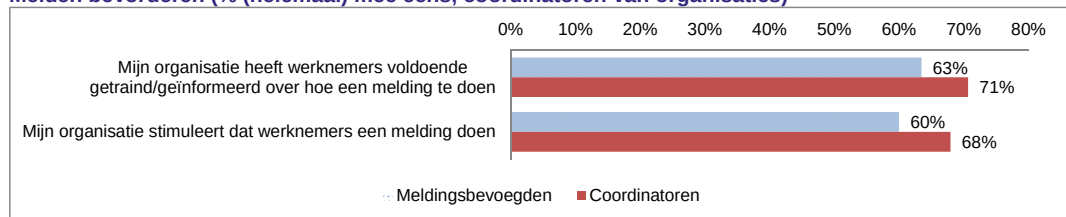
Figuur 4.2 Duidelijkheid over melding invoeren (% (helemaal) mee eens, coördinatoren van organisaties)

- Een minderheid van de respondenten schat in dat er in de organisatie vaak genoeg wordt gemeld (37%) en gematcht (26%). Een grote meerderheid is dus van mening dat er vaker gemeld en gematcht dient te worden dan dat er nu gebeurt.

Vervolgens is aan coördinatoren die in hun organisatie voor de VIR verantwoordelijk zijn en aan de meldingsbevoegde professionals gevraagd hoe de organisatie melden bevordert.

Figuur 4.3 Melden bevorderen (% (helemaal) mee eens, coördinatoren van organisaties)

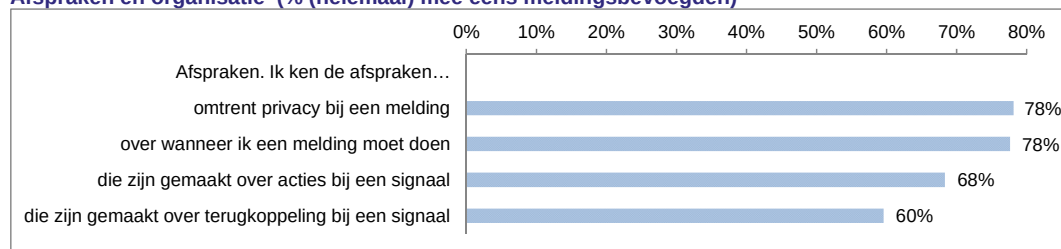
- Coördinatoren van organisaties geven aan dat hun organisatie de werknemers faciliteert in het doen van een melding. Bijna drie kwart van de respondenten (71%) geeft aan dat hun organisatie werknemers voldoende heeft getraind in het doen van een melding, twee derde (68%) van de respondenten zegt dat hun organisatie werknemers stimuleert een melding te doen.
- Meldingsbevoegde werknemers zijn iets terughoudender in hun oordeel. Drie op de vijf respondenten geven aan dat werknemers voldoende getraind en geïnformeerd worden over hoe melding te doen (63%) en dat hun organisatie werknemers stimuleert een melding te doen (60%).

Afspraken en organisatie

We hebben meldingsbevoegde professionals een aantal stellingen voorgelegd over de afspraken en de organisatie rondom het gebruik van de lokale verwijsindex. De resultaten zijn weergegeven in figuur 4.4.

Figuur 4.4

Afspraken en organisatie (% (helemaal) mee eens meldingsbevoegden)

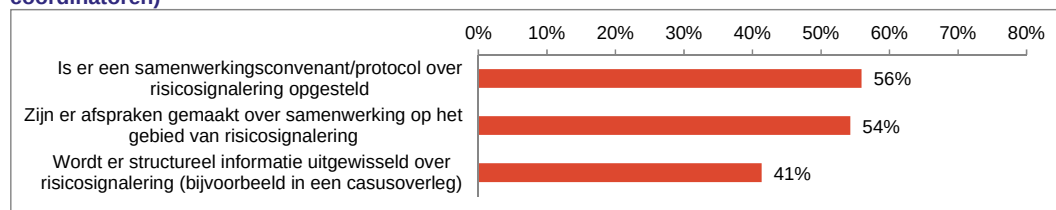
De afspraken over melden zijn meer bekend dan de afspraken over signalen en terugkoppeling. Ongeveer drie kwart van de meldingsbevoegden stelt de afspraken te kennen omtrent privacy (78%) en over wanneer een melding moet worden gedaan (78%). Iets minder respondenten kennen afspraken over acties bij een signaal (68%) en nog iets minder respondenten kennen afspraken over de terugkoppeling die op een signaal dient te volgen (60%).

4.3 Implementatie van de VIR

Na de inwerkingtreding van de VIR zijn organisaties en convenantgebieden aangesloten met de VIR. We hebben respondenten gevraagd hoe de aansluiting voor hun organisatie of convenantgebied tot stand is gekomen. Uitkomsten staan vermeld in figuur 4.5.

Figuur 4.5

Totstandkoming van de aansluiting met de VIR (% (helemaal) mee eens, regievoerders en coördinatoren)

Ten behoeve van de aansluiting bij de landelijke VIR:

- Is er volgens een kleine meerderheid van de respondenten een samenwerkingsconvenant of protocol opgesteld over risicosignalering (56%) en zijn er afspraken gemaakt over samenwerking op het gebied van risicosignalering (54%).
- Volgens twee vijfde van de respondenten wordt er ten behoeve van de aansluiting structureel informatie uitgewisseld over risicosignalering (41%).

Partijen betrekken en motiveren

We hebben regievoerders en coördinatoren gevraagd op welke wijze hun convenantgebied of instelling de partijen heeft betrokken en gemotiveerd. Antwoorden zijn weergegeven in figuur 4.6.

Figuur 4.6

Betrekken en motiveren meldingsbevoegden (% (helemaal) mee eens, regievoerders en coördinatoren)

De belangrijkste middelen zijn:

- Door het geven van trainingen (68%).
- Door het werken met de verwijfsindex in te bedden in het werkproces (64%).
- Via voorlichtingsdagen (62%).
- Door samenwerkingsafspraken te maken met betrokken partijen (56%).

Focusgroepen – meningen van deelnemers: meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren

Convenanten, afspraken

Convenanten en afspraken binnen de organisatie worden niet door iedereen altijd nageleefd, zo blijkt tijdens de focusbijeenkomsten.

De professionals geven aan op de hoogte te zijn van de geldende afspraken binnen de organisatie en convenantgebieden maar merken daarbij op dat het in de praktijk soms lastig blijkt de afspraken toe te passen en na te leven. Zo wordt er aangegeven dat ondanks het getekende convenant niet of weinig wordt gemeld aan de VIR. Ook kan het voorkomen dat er bewust geen melding wordt gedaan om te voorkomen dat een meldende professional de regievoering krijgt, omdat dit te veel werkdruk zou opleveren.

Draagvlak, kennis

Regievoerders en coördinatoren krijgen in de praktijk veel vragen van meldingsbevoegde professionals over matches en signalen. De motivatie onder meldingsbevoegden om gebruik te maken van de VIR is niet overal aanwezig en verschilt per instelling. Er worden door meldingsbevoegden drempels ervaren om te werken met de VIR.

Het stimuleren van werknemers en het creëren van draagvlak is daarom een belangrijke en noodzakelijke (maar tijdrovende) taak van meldingsbevoegde organisaties. Het 'gewoon maken' van de VIR is daarbij een belangrijk punt. Regievoerders en coördinatoren geven aan dat er behoefte is aan meer informatie, bijscholing en training. Specifiek wordt gedacht aan een terugkomende opfriscursus en het meeliften op wat er landelijk aan PR middelen wordt ingezet.

“De verwijzindex op papier is iets anders dan dat je er mee werkt, we komen op de werkvloer veel vragen tegen die beantwoord moeten worden rondom signalen rondom matches.”

Samenwerking

Een ongewenst neveneffect van de VIR blijkt dat de VIR bij de samenwerking met lokale ketenpartners soms wordt gezien als plaatsvervangend in plaats van ondersteunend. Partijen blijven dan bijvoorbeeld achterwege bij casusoverleg omdat aanwezigheid niet meer wordt nodig geacht door de komst van de VIR.

Vrijblijvendheid melden

Er is discussie over het 'vrijblijvende' karakter van de VIR onder de aanwezige regievoerders en coördinatoren. Zo is er onduidelijkheid bij gemeenten over hoeveel uur men moet besteden aan het werken met de VIR. Enkele deelnemers geven aan dat het werken met de VIR strakker geregeld zou mogen worden.

“Die vrijblijvendheid van het hele systeem dat mag van mij wel wat strakker.”

“Als je er geen verplichtend karakter aan geeft op basis van subsidie relaties in dit geval dan wordt het niet gedragen het valt of staat met de manager die zegt dit moeten we gaan doen.”

5 Toekomstvisie

Tot slot wordt in dit hoofdstuk het gewenste toekomstperspectief geschetst. Het gaat hier om de gewenste ontwikkelingen van de VIR in de toekomst en de uitbreiding van de groep meldingsbevoegden. Dit hoofdstuk is gebaseerd op antwoorden van de enquêtes onder meldingsbevoegden, regievoerders van gemeenten en coördinatoren van organisaties.

5.1 Wenselijke ontwikkelingen

We hebben respondenten een aantal mogelijke ontwikkelingen van de verwijsindex voorgelegd en gevraagd welke ontwikkelingen zij wenselijk vinden en/of welke andere ontwikkelingen zij wenselijk vinden. De antwoorden zijn samengevat in tabel 5.1.

Tabel 5.1 Gewenste ontwikkelingen van de VIR (% meldingsbevoegden en regievoerders en coördinatoren)

	Meldings- bevoegden	Regievoerders en coördinatoren
Match op adres (i.k.v. één gezin één plan-aanpak)	64%	70%
Match op gezin (achternaam ouders, bloedlijnbevraging)	63%	69%
Verbinding met andere initiatieven (zoals meldcode huiselijk geweld)	59%	29%
Het maken van regieafspraken bij een adres/gezinsmatch	53%	59%
Het in beeld brengen van kinderen waarbij geen professional in beeld is	52%	52%
Uitbreiding van organisaties die melding mogen maken	41%	25%
Herkenbaarheid van de aansluiting van mijn organisatie bij de VIR	22%	67%
Match op volwassenen, verwijsindex 23+	21%	47%
Anders namelijk:	14%	17%

De meest genoemde (open) anders namelijk antwoorden zijn:*

Het melden stimuleren (PR, opfriscursus, bekendheid, alle meldingsbevoegde instanties moeten melden)	3%	3%
Uitbreiding kring meldingsbevoegden	2%	0%
Stoppen met de VIR (want geen meerwaarde)	1%	0%

*Genoemde percentages zijn gebaseerd op het aandeel van *alle* respondenten.

De volgende mogelijke ontwikkelingen zijn door een grote meerderheid van de meldingsbevoegden, en regievoerders en coördinatoren gewenst (% meldingsbevoegden en % regievoerders en coördinatoren).

- Match op adres (i.k.v. één gezin één plan-aanpak) (64% respectievelijk 70%).
- Match op gezin (achternaam ouders, bloedlijnbevraging) (63% respectievelijk 69%).

Andere ontwikkelingen zijn door minder dan 60% van de respondenten gewenst. Daarbij valt het op dat de verschillende groepen respondenten anders denken over wenselijke ontwikkelingen. Zo zijn meldingsbevoegden een stuk positiever over een verbinding met andere initiatieven dan de regievoerders en coördinatoren (59% versus 29%)

5.2 Uitbreiding meldingsbevoegden

Tot slot hebben we respondenten een aantal organisaties voorgelegd die niet of niet overal meldingsbevoegd zijn. We vroegen vervolgens welk van deze organisaties en/of welke andere organisaties volgens hen meldingsbevoegd dienen te zijn. De uitkomsten staan samengevat in tabel 5.2.

Tabel 5.2 Gewenste uitbreiding van kring meldingsbevoegden (% meldingsbevoegden en regievoerders en coördinatoren)

	Meldings-bevoegden	Regievoerders en coördinatoren
Artsen	84%	82%
GGZ instellingen	83%	83%
Ziekenhuizen, spoed eisende hulp, verplegers	72%	73%
Kinderopvang, naschoolse opvang	66%	71%
Jongerenwerkers	59%	66%
Verloskundigen	58%	61%
Logopedisten, diëtisten, fysiotherapeuten	35%	38%
Zzp-ers in jeugdwerk	34%	38%
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe)	31%	45%
Sportinstellingen	17%	22%
Geloofsinstellingen	12%	16%
Anders, namelijk	10%	12%
De meest genoemde (open) anders namelijk antwoorden zijn:*		
Politie	1%	3%
"Iedereen die met kinderen werkt"	1%	0%

*Genoemde percentages zijn gebaseerd op het aandeel van *alle* respondenten.

Welke instanties meldingsbevoegd kunnen zijn is vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit Wet op jeugdzorg (zie noot 2 voor een overzicht van meldingsbevoegde instanties). De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet en heeft daarbij een aantal vrijheden. Dit heeft tot gevolg dat de lijst meldingsbevoegde instanties in de praktijk kan verschillen per convenantgebied. Daarmee hebben niet alle respondenten hetzelfde uitgangspunt. De antwoorden geven aan welke meldingsbevoegden door de respondenten worden gemist.

De volgende organisaties worden door de grote meerderheid van de meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren aangemerkt als gewenste meldingsbevoegden. De twee verschillende groepen respondenten volgen daarin een gelijke tred en wijzen in ongeveer dezelfde getale dezelfde organisaties aan (% meldingsbevoegden en % regievoerders en coördinatoren).

- Artsen (84% respectievelijk 82%).
- GGZ instellingen (83% respectievelijk 83%).
- Ziekenhuizen, spoed eisende hulp, verplegers (73% respectievelijk 73%).
- Kinderopvang, naschoolse opvang (66% respectievelijk 71%).

Focusgroepen – meningen van deelnemers: meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren

De volgende ontwikkelingen dragen volgens de deelnemers bij aan een optimaler gebruik van de VIR.

Instrument

Een gewenste ontwikkeling is de uitbreiding van de match op adresgegevens en met gezinsleden in het kader van de één gezin één plan-aanpak. Ook de uitbreiding van de huidige leeftijdsgrens van 23 jaar van de match is wenselijk. Hiermee blijkt in enkele regio's te worden geëxperimenteerd.

Daarnaast wordt de huidige duur van de meldingen te kort bevonden en zou moeten worden uitgebreid (sommigen: geen maximum leeftijd). Na twee jaar vervalt de melding en dient een kind opnieuw te worden aangemeld. Dit wordt ervaren als een arbeidsintensieve taak.

Uitbreiding kring meldingsbevoegden

De deelnemers vinden uitbreiding van de kring van meldingsbevoegden wenselijk, ook buiten de jeugdzorgketen. Denk hierbij aan sociale woningbouw, veiligheidshuizen, sportverenigingen en kinderopvang en scouting.

Veel belangrijker echter is dat diegenen die nu meldingsbevoegd zijn ook daadwerkelijk melden. Met name vanuit scholen, politie en justitie zijn (meer) meldingen wenselijk.

Promotie VIR, voorlichting

Alle deelnemers geven aan dat de VIR duidelijker gepromoot dient te worden en dat er meer inzicht in en over het instrument dient te komen. Onder met name meldingsbevoegde professionals is er behoefte aan een kwaliteitsmonitor om inzicht te krijgen in "hoe het met de VIR gaat". De aanwezige regievoerders en coördinatoren geven aan dat vooral het normaliseren van (het gebruik van) de VIR belangrijk is. Uiteindelijk dienen er meer meldingen te worden gemaakt. Alleen dan kan de VIR (voldoende) meerwaarde opbrengen.

"Het werkt nu niet omdat er niet goed [voldoende vaak] gemeld wordt."

Jeugdzorgketen

Er is discussie over de rol van de VIR bij het verbeteren van de samenwerking binnen en buiten de keten. Dit bepaalt mede waar de VIR dient te worden gepropageerd. Waar de een vindt dat de focus dient te liggen op sec het stimuleren van het gebruik van de VIR, meent de ander dat dit juist in een groter kader dient te gebeuren. Bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij andere overleggen en samenwerkingsverbanden binnen en buiten de keten (w.o. casusoverleggen, CJG)

"Juist zo breed mogelijk aansluiting realiseren dus ook de organisaties die niet in de overleggen zitten."

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Meerwaarde

Wat is de meerwaarde van de VIR? Hoeveel meldingen zijn er gedaan en hoeveel matches zijn er? Hoe is de ontwikkeling daarvan in de tijd? Leiden matches ook daadwerkelijk tot actie? Welke meerwaarde heeft de landelijke verwijfsindex ten opzichte van de eigen lokale verwijfsindex?

Sinds de invoering van de VIR worden er dagelijks meldingen gemaakt en gematcht.

- In totaal zijn 449.475 meldingen gedaan (waarvan 43.702 in jan-maart 2012) en 252.480 jongeren gemeld (waarvan 21.189 in jan-maart 2012).
- Dat mondde uit in 62.232 gematchte jongeren (waarvan 7.512 in jan-maart 2012).
- Het aantal meldingen per kwartaal is na de piek rondom de invoering van het Uitvoeringsbesluit Wet op jeugdzorg inzake de VIR niet verder toegenomen.
- Van de meldingsbevoegden heeft 67 procent ooit een melding gedaan, 50 procent ooit een signaal gehad en 41 procent als gevolg informatie uitgewisseld. Recent is dat maar iets minder: 55 procent deed een melding, 38 procent ontving een signaal en 29 procent wisselde informatie uit.

Dit betekent dat voor lang niet iedere gemelde jongere door meerdere professionals een zorgmelding wordt gedaan (wat zou uitmonden in een match, signaal). Een mogelijke verklaring daarvoor kan zijn dat er geen zorgen zijn om te delen, maar ook dat de meldingsbereidheid niet groot genoeg is.

Dit betekent ook dat niet ieder signaal leidt tot informatie-uitwisseling tussen professionals. Een mogelijke verklaring daarvoor kan zijn, zo blijkt uit het interview met VWS, dat men elkaar reeds heeft gevonden zonder tussenkomst van de VIR (o.a. door verbeterde ketensamenwerking), vanwege tijdgebrek of omdat hen niet duidelijk is hoe de match op te volgen.

Voor het merendeel van de ondervraagde meldingsbevoegden is de meerwaarde van de VIR boven die van de lokale verwijfsindex desondanks niet duidelijk voelbaar. In totaal 72 procent van de ondervraagde meldingsbevoegden merkt niet dat het lokale verwijfssysteem is aangesloten bij de VIR; 22 procent merkt van de aansluiting omdat signalen worden ontvangen met betrekking tot meldingen afkomstig buiten het eigen convenantgebied.

Deelnemers van de focusgroepen stellen dat er wordt geïnvesteerd in het gebruik van de VIR in termen van tijd geld en moeite, maar dat meerwaarde van de VIR (nog) niet wordt ervaren. Er wordt weinig gemeld als er wordt gemeld levert dit veelal matches met bekende instanties. Dit resulteert in weerstand bij meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren.

Een meerwaarde van de VIR is het convenant-overstijgend matches. De koppeling van de lokale systemen met de landelijke VIR maakt het mogelijk overkoepelende, convenant-overstijgende matches te maken en samenwerking te zoeken.

- Van de 62.232 gematchte jongeren is het merendeel convenant-overstijgend: er zijn 43.652 bovenlokale matches (70%) en 18.580 matches (30%) binnen eigen convenantgebied.
- Ruim een kwart van de ondervraagde meldingsbevoegden, regievoerders en coördinatoren is van mening dat sinds de koppeling professionals van meldingsbevoegde organisaties in een *vroeger stadium* en *beter* samenwerken (achtereenvolgens 26%, 30%; 22% en 29%¹⁶).
- Het uiteindelijke doel, een tijdiger en beter hulp of zorgaanbod voor de jongere, wordt volgens een op de vijf respondenten bereikt (achtereenvolgens 18%, 21%; 18% en 24%).

Het oordeel over de meerwaarde van de VIR is mager: meldingsbevoegden geven een 5,6, regievoerders en coördinatoren een 5,9.

Onbekend maakt onbemind?

- De hypothese onbekend maakt onbemind gaat in deze slechts beperkt op. Kijkend naar de ervaring van meldingsbevoegden met het daadwerkelijk melden, signalen ontvangen en informatie uitwisselen, valt op dat alleen diegenen die informatie uitwisselen positiever aankijken tegen de meerwaarde van de VIR. Zij merken meer van de aansluiting bij de VIR (o.a. door convenant overstijgende matches) en beoordelen de meerwaarde ook met iets een hoger cijfer (6,1). Voor diegenen die wel eens hebben gemeld, of een signaal hebben ontvangen, geldt dit onderscheid niet.
- Daarnaast hebben we gekeken of de beoordeling van de meerwaarde van de VIR samenhangt met het feit of meldingsbevoegden iets merken van de aansluiting bij de VIR. Dat blijkt wel het geval te zijn. Diegenen die zeggen niets te merken van de aansluiting beoordelen de meerwaarde met een 5,4, de andere groep die dus wel iets merkt met een 6,2.

Praktisch gebruik

Hoe oordelen meldingsbevoegden over het praktisch gebruik van het lokale systeem dat is gekoppeld aan de VIR? Is het duidelijk hoe en wanneer een melding te doen? Wat zijn redenen en bezwaren een melding af te geven? Is het duidelijk hoe een signaal moet worden opgevolgd en wat zijn de opbrengsten daarvan?

De meldingsbevoegde professional werkt met een lokaal systeem waaraan de landelijke VIR is gekoppeld. De ervaringen met het praktisch gebruik van de VIR hangen daarom nauw samen met de verschillende lokale verwijsindexen en verschillende geldende afspraken.

- Het gebruiksgemak van de lokale verwijsindex krijgt een voldoende (6,5).
- Voor het merendeel van de ondervraagde meldingsbevoegden is het duidelijk wanneer ze een melding moeten doen (65%), meldcriteria geven hierbij (enige) houvast (61%).
- Voor de ondervraagde meldingsbevoegden zijn er meer redenen om melding te doen dan bezwaren om melding te doen (hoewel zich dit niet uit in een groot aantal meldingen). Er wordt een melding gedaan omdat dat nodig wordt geacht op basis van professionele

Noot 16 Dus: 26 % van de meldingsbevoegden m.b.t. vroeger stadium, 30% van de regievoerders en coördinatoren, 22% van de meldingsbevoegden m.b.t. beter samenwerken, 29% van de regievoerders en coördinatoren.

inschatting en omdat men wil weten of andere professionals zorgen delen (70%, 68%). Pas dan wordt er melding gedaan omdat het moet, omdat de meldcriteria dat voorschrijft of omdat leidinggevenden het gebruik stimuleren (51%, 37%).

- Voornaamste bezwaren om een melding te doen zijn dat ouders op de hoogte gebracht moeten worden en dat er geen goede inschatting kan maken van de consequenties (30%, 22%). Deelnemers van de focusgroepen benadrukken dat het lastig wordt gevonden om te gaan met de betrokken ouders.
- Praktische problemen met het invoeren van meldingen lijken soms te spelen (voor 77% is het duidelijk hoe de melding in te voeren, 8% weet niet hoe een melding in te voeren).

Voor de helft van de respondenten is het duidelijk wie de regie heeft bij een signaal over een gedeelde zorg rondom eenzelfde jongere (51%).

- De opbrengst van signalen is (slechts) bestemd voor een kwart van de respondenten. Dit kan mede verklaard worden door het feit dat de helft van de respondenten nog geen ervaring heeft met het ontvangen van signalen. Signalen leiden in eerste instantie tot betere (26%) en vroegere (25%) samenwerking en dan pas tot een nieuw contact (22%). Opschaling, een passender en een vroeger hulp en zorgaanbod worden als laatste genoemd (16%-12%).

Organisatie

Zijn de lokale verwijzindex en samenwerkingsafspraken geborgd in het convenantgebied? Hoe wordt binnen de organisatie gemeld en gematcht en zijn de bijbehorende geldende afspraken bekend onder meldingsbevoegden? Hoe is de aansluiting met de VIR tot stand gekomen en hoe zijn meldingsbevoegden betrokken?

De regie en coördinatie rondom de VIR is belegd bij verantwoordelijken van gemeenten of convenantgebieden en organisaties.

- Bijna twee derde van de ondervraagde regievoerders en coördinatoren stelt dat afspraken rondom regievoering correct worden toegepast (64%) en dat de verwijzindex in de procesvoering geborgd zijn in de organisatie of het convenantgebied (62%).
- Binnen de eigen organisatie wordt naar inschatting van de ondervraagde regievoerders en coördinatoren niet vaak genoeg gemeld en gematcht (37% resp. 26% is van mening dat er genoeg is gemeld respectievelijk gematcht). Toch voorziet de organisatie de meldende werknemers in voldoende training over hoe een melding te doen (stelt 71% van de regievoerders en coördinatoren respectievelijk 63% van de meldingsbevoegden) en wordt melden door de organisatie gestimuleerd (68% respectievelijk 60%).
- Circa drie kwart van de meldingsbevoegden zegt de afspraken omtrent melden en het opvolgen van signalen te kennen. Het naleven van die afspraken blijkt soms echter lastig, aldus de deelnemers van de focusgroepen.
- De totstandkoming van de koppeling met de VIR leidde tot verschillende acties. Volgens de helft van de ondervraagde regievoerders en coördinatoren is een samenwerkingsconvenant opgesteld (56%) of zijn er afspraken gemaakt over samenwerking op het gebied van risicosignalering (54%). Volgens twee vijfde (41%) procent wordt structureel informatie uitgewisseld over risicosignalering.

- De meest gebruikte middelen om meldingsbevoegden te betrekken en motiveren zijn het geven van trainingen (68%), het inbedden van de verwijfsindex in het werkproces (64%) en het geven van voorlichtingsdagen (61%).

Deelnemers van de focusgroepen constateren dat draagvlak voor en kennis over de VIR nog niet voldoende aanwezig is bij de meldingsbevoegde professionals en organisaties. De implementatie van de VIR is een moeizaam proces geweest dat nog niet blijkt afgerond.

Toekomstperspectief

Wat zijn gewenste ontwikkelingen van de VIR in de toekomst volgens meldingsbevoegde professionals, regievoerders en coördinatoren van convenantgebieden en organisaties? Welke uitbreiding van de groep meldingsbevoegden is volgens hen gewenst?

De volgende ontwikkelingen zijn gewenst door de meerderheid van de respondenten:

- Match op adres (i.k.v. één gezin één plan-aanpak) (64% meldingsbevoegden, 70% regievoerders en coördinatoren).
- Match op gezin (achternaam ouders, bloedlijnbevraging) (63%, 69%).
- Verbinding met andere initiatieven (zoals meldcode huiselijk geweld) (59%, 29%).
- Het maken van regieafspraken bij een adres/gezinsmatch (53%, 59%).
- Het in beeld brengen van kinderen waarbij geen professional betrokken is (52%, 52%).

De volgende personen en organisaties die niet of niet overal meldingsbevoegd zijn, behoren daar volgens de meerderheid van de respondenten wel toe:

- Artsen (84% meldingsbevoegden, 82% regievoerders en coördinatoren)
- GGZ instellingen (83%, 83%)
- Ziekenhuizen, spoed eisende hulp, verplegers (72%, 73%)
- Kinderopvang, naschoolse opvang (66%, 71%)
- Jongerenwerkers (59%, 66%)
- Verloskundigen (58%, 61%)

Ten slotte is het volgens de deelnemers van de focusgroepen noodzakelijk het gebruik van de VIR onder meldingsbevoegden te bevorderen aan de hand promotie en voorlichting. Lang niet iedereen die meldingsbevoegd is, werkt daadwerkelijk met de VIR en doet (wanneer dat nodig wordt geacht) een melding. Alleen bij voldoende meldingen kan de (mogelijke) meerwaarde van de VIR worden ingezien.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de onderzoeksbevindingen achten we de volgende aanbevelingen aangewezen:

Vergroot meldingsbereidheid, kennis over VIR

Geef meer inhoudelijke informatie over de VIR aan meldingsbevoegden. Leg meldingsbevoegden uit wat de consequenties zijn van een melding en leer meldingsbevoegden daar mee om te gaan. Een concreet punt is het leren communiceren met ouders en jongeren. Het doel van deze maatregelen is de reden om te melden te benadrukken en belemmeringen om te melden weg te nemen.

Geef meer duidelijkheid aan meldingsbevoegden over welke acties er volgen na een signaal.

Organisatie aanjagende rol

Bevorder als organisatie het gebruik van de verwijzindex. Borg de verwijzindex in de procesvoering van de organisatie of het convenantgebied. Geef medewerkers niet het gevoel er alleen voor te staan (bijvoorbeeld bij de confrontatie met jongeren en ouders) maar bied als organisatie bescherming. Creëer draagvlak.

Zorg voor naleving van de afspraken rondom regievoering en stel zo nodig afspraken bij. Zoek uit waarom de verwachting van coördinatoren over melden en matches binnen hun organisatie niet in lijn is met de praktijk: coördinatoren geven aan dat er binnen de eigen organisatie niet genoeg wordt gemeld/gematcht. Dit biedt ruimte voor verbetering.

Terugkoppeling

Zorg voor een terugkoppeling van een gedane melding. Dit geeft de meldende professional het gevoel dat zijn boodschap gehoord wordt, wat de meldingsbereidheid ten goede komt. Momenteel krijgt de meldende professional geen enkele bevestiging dat zijn melding is aangekomen of informatie over wat er verder met de melding gebeurt. Alleen na verloop van tijd en eventueel ontvangt een melder een signaal.

Zorg voor een periodiek overzicht op instelling- en/of convenantniveau waarin staat hoeveel meldingen er de afgelopen periode zijn gedaan en in hoeveel matches deze meldingen hebben geresulteerd. Zo krijgen meldingsbevoegden inzicht in wat er gebeurt met hun (mogelijke) melding. Deel succesverhalen.

Gewenste ontwikkelingen

Bekijk of en hoe gewenste ontwikkelingen te zijn realiseren:

- Match op adres (i.k.v. één gezin één plan-aanpak)
- Match op gezin (achternaam ouders, bloedlijnbevraging)
- Verbinding met andere initiatieven (zoals meldcode huiselijk geweld)
- Het maken van regieafspraken bij een adres/gezinsmatch
- Uitbreiding van de kring van meldingsbevoegden met artsen, GGZ instellingen, ziekenhuizen (inclusief SEH, verplegers), kinderopvang (inclusief naschoolse opvang), jongerenwerkers en verloskundigen.
- Vergroot de meldingsbereidheid van diegenen die reeds meldingsbevoegd zijn.

Overigens is de *match op adres* momenteel ingebracht in het wetsvoorstel voor De nieuwe wet Jeugd. Het voorstel is nu (zomer 2012) in consultatie, de wet wordt naar verwachting in 2015 ingevoerd.

Aanbevelingen ten behoeve van de evaluatie in 2015

- Herhaal de enquête op een zo gelijk mogelijke wijze. Alleen dan kunnen uitkomsten goed worden afgezet tegen de huidige om zodoende trendontwikkelingen betrouwbaar en valide inzichtelijk te maken.
- Beperk de evaluatie niet tot een kwantitatief onderzoek maar houd ook interviews met professionals, regievoerders en coördinatoren. Door een slimme keuze van een combinatie van verschillende onderzoeksmethoden kan een representatief diepgaand onderzoek worden verkregen dat concrete handvatten biedt voor zowel het beleid als de praktijkuitvoering.
- Schenk daarbij aandacht aan de grote verschillen tussen de lokale uitvoeringspraktijken.

Bijlagen

Bijlage 1 Tabellen

B1 Meldingsbevoegden

Melden, signaleren, informatie uitwisselen

	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=2761	n=2129	n=37	n=570	n=25
% wel eens een melding gedaan	67%	65%	46%	77%	0%
% melding gedaan in de periode januari t/m maart 2012	53%	52%	25%	60%	0%
Gemiddeld aantal gedane meldingen in de periode januari t/m maart 2012	6,4	6,2	13,0	6,7	-
% wel eens een signaal gehad	50%	47%	24%	64%	4%
% signaal gehad in de periode januari t/m maart 2012	38%	36%	14%	49%	12%
Gemiddeld aantal ontvangen signalen in de periode januari t/m maart 2012	4,1	3,9	14,0	4,5	2,3
% waar signaal wel eens heeft geleid tot informatie uitwisseling	41%	37%	19%	58%	20%
% signaal leidde tot informatie uitwisseling in de periode januari t/m maart 2012	29%	26%	11%	41%	8%
Gemiddeld aantal signalen dat leidde tot informatie uitwisseling in de periode januari t/m maart 2012	3,1	3,0	12,3	3,3	2,0

Namens wie kunt u melding doen?

	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=2761	n=2129	n=37	n=570	n=25
Namens mijzelf (eigen cliënt/jeugdige)	48%	50%	38%	41%	12%
Namens mijzelf en/of collega's van mijn organisatie	43%	42%	24%	48%	20%
Namens mijzelf en/of ketenpartners van andere organisaties	3%	3%	24%	5%	4%
Anders, namelijk:	6%	5%	14%	5%	64%
Ik geef zelf geen signaal/melding (iemand anders doet het)	1%	1%	0%	1%	12%
Weet niet	0%	1%	0%	0%	24%
Gaat automatisch	0%	1%	0%	1%	8%

	% In (bijna) alle gevallen				
	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=2761	n=2129	n=37	n=570	n=25
Duidelijkheid over melding doen (% in (bijna) alle gevallen)					
Het is in de praktijk duidelijk wanneer melding te doen	65%	64%	57%	73%	20%
Meldcriteria/ risicoprofiel geeft voldoende houvast wanneer melding te doen	61%	61%	51%	65%	20%
Het is in de praktijk duidelijk hoe melding in te voeren	77%	75%	59%	85%	8%
Redenen om melding te doen					
Acht nodig op basis van professionele inschatting	70%	69%	44%	77%	8%
Wil weten of andere professionals mijn zorgen delen	68%	68%	62%	72%	24%
Omdat de meldcriteria/het risicoprofiel dat voorschrijft	51%	51%	46%	51%	20%
Omdat mijn leidinggevende het gebruik stimuleert	37%	39%	22%	33%	12%
Omdat het de werkwijze versnelt	27%	26%	22%	34%	12%
Omdat mijn collega's dit ook doen	24%	24%	8%	25%	13%
Heb positieve ervaringen na het doen van eerdere meldingen	21%	20%	11%	28%	8%
Anders,	46%	44%	60%	57%	29%
Melding gaat automatisch	2%	2%	3%	2%	16%
Het is beleid van de organisatie, zijn afspraken over gemaakt	1%	1%	0%	2%	0%
Bezwaren om melding te doen					
Dat ik ouders/ jeugdige op hoogte moet brengen van melding	30%	31%	30%	26%	8%
Dat ik geen goede inschatting kan maken van de consequenties	22%	23%	16%	19%	16%
Dat ik over te weinig informatie beschik	19%	19%	19%	17%	8%
Dat ik weerstand heb de zorgen in een ICT-systeem te melden	14%	15%	14%	10%	8%
Dat ik de privacy van de betrokken jeugdige wil beschermen	12%	13%	11%	9%	12%
Dat ik niet goed weet hoe ik een melding moet doen	8%	8%	14%	6%	24%
Anders,	26%	24%	30%	31%	31%
Geen meerwaarde (professionals vinden elkaar & werken samen)	3%	3%	5%	3%	0%
Dat ouders weerstand hebben	1%	1%	0%	0%	0%
Meldcriteria onduidelijk of te breed	1%	1%	0%	1%	0%

Stellingen over match, signaal

De contactgegevens van de partijen waarmee ik gematcht ben zijn juist	58%	55%	38%	71%	44%
Het is voor mij in de praktijk duidelijk wie de regie heeft als ik een signaal ontvang	51%	48%	54%	60%	20%
De matches waarvan ik een signaal ontvang leiden tot informatie uitwisseling	40%	37%	32%	55%	20%
De matches waarvan ik een signaal ontvang hebben invloed op mijn plan van aanpak met de jeugdige	29%	26%	16%	42%	16%

Wat hebben deze signalen en matches opgeleverd?

Betere samenwerking	26%	22%	16%	40%	16%
Samenwerking in een vroeger stadium	25%	22%	22%	37%	8%
Nieuw contact	22%	20%	14%	30%	20%
Discussie in eigen organisatie	18%	17%	22%	24%	4%
Opschaling van de hulpverlening van de jeugdige	16%	14%	11%	27%	4%
Aanpassing van mijn plan van aanpak met de jeugdige	14%	13%	5%	21%	8%
Andere beoordeling van de problematiek van de jeugdige	12%	11%	11%	17%	4%
Anders,	19%	17%	19%	29%	36%
Er was al contact met andere professionals zonder gebruik te maken van de VIR (professional zoekt liever zelf contact)	2%	2%	0%	2%	4%

	% (helemaal) mee eens				
	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=2761	n=2129	n=37	n=570	n=25

Afspraken. Ik ken de afspraken...

omtrent privacy bij een melding	78%	78%	59%	83%	24%
over wanneer ik een melding moet doen	78%	77%	62%	82%	20%
die zijn gemaakt over acties bij een signaal	68%	68%	59%	74%	24%
die zijn gemaakt over terugkoppeling bij een signaal	60%	58%	51%	69%	20%

Organisatie. Mijn organisatie...

heeft werknemers voldoende getraind/geïnformeerd over hoe een melding te doen	63%	65%	49%	62%	12%
stimuleert dat werknemers een melding doen	60%	61%	49%	58%	12%

Stellingen over de overkoepelende samenwerking in het kader van de VIR

Sinds de koppeling met de VIR werken professionals van meldingsbevoegde organisaties in een vroeger stadium samen	26%	25%	16%	31%	20%
Sinds de koppeling met de VIR werken professionals van meldingsbevoegde organisaties beter samen	22%	21%	5%	27%	20%

Sinds de koppeling met de VIR krijgen jeugdigen tijdiger hulp, zorg of bijsturing	18%	18%	8%	22%	12%
Sinds de koppeling met de VIR krijgen jeugdigen beter passende hulp, zorg of bijsturing	18%	17%	3%	20%	12%

Op welke punten merkt u de aansluiting bij de VIR?					
Ik merk niet dat mijn lokale verwijsindex/registratiesysteem is aangesloten bij de VIR	72%	71%	73%	75%	48%
Ik ontvang signalen met betrekking tot meldingen die afkomstig zijn uit andere indexen of convenantgebieden	22%	20%	35%	25%	44%
Anders:	20%	19%	57%	23%	52%
Ik ontvang informatie (e-mails)	1%	2%	0%	1%	0%
Weet ik niet/ geen ervaring mee/ geen melding gedaan	10%	10%	27%	9%	8%

Ondersteuning van het CIBG

	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=2761	n=2129	n=37	n=570	n=25
Wel eens gebruik gemaakt van de helpdesk van het CIBG? Ja	11%	11%	0%	10%	0%
Wel eens gebruik gemaakt van de helpdesk van het CIBG? Weet niet.	5%	5%	8%	4%	8%

Ondersteuning van het CIBG

	% (zeer) goed				
	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=294	n=239	n=0	n=55	n=0
Hoe beoordeelt u de geboden ondersteuning van het CIBG?	89%	88%		93%	

Cijfers

	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=294	n=239	n=0	n=55	n=0
Welk cijfer geeft u het gebruiksgemak van uw lokale verwijsindex?	6,5	6,5	5,0	6,7	6,1
Welk cijfer geeft u de meerwaarde van de VIR?	5,6	5,6	4,4	5,8	4,4

Welke organisaties zouden meldingsbevoegd moeten zijn?

	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=2761	n=2129	n=37	n=570	n=25
Artsen	84%	84%	94%	86%	75%
GGZ instellingen	83%	83%	88%	85%	75%
Geloofsinstellingen	12%	12%	15%	13%	0%
Jongerenwerkers	59%	58%	53%	63%	45%
Kinderopvang, naschoolse opvang	66%	66%	59%	69%	35%
Logopedisten, diëtisten, fysiotherapeuten	35%	35%	15%	35%	15%
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe)	31%	31%	35%	32%	15%
Sportinstellingen	17%	16%	15%	21%	0%
Verloskundigen	58%	57%	62%	62%	45%
Ziekenhuizen, spoed eisende hulp, verplegers	72%	72%	79%	74%	70%
Zzp-ers in jeugdwerk	34%	34%	32%	35%	10%
Anders, namelijk:	10%	9%	9%	13%	25%
Politie	1%	1%	0%	2%	0%
"Iedereen die met kinderen werkt"	1%	1%	0%	2%	4%

Welke mogelijke ontwikkelingen van de VIR vindt u wenselijk?

	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ	RvdK
	n=2761	n=2129	n=37	n=570	n=25
Match op adres in het kader van de één gezin één plan-aanpak	64%	63%	66%	70%	46%
Match op gezin (achternaam ouders, bloedlijnbevraging) in het kader van de één gezin één plan-aanpak	63%	61%	63%	68%	42%
Verbinding met andere initiatieven (zoals meldcode huiselijk geweld)	59%	59%	63%	60%	33%
Het maken van regieafspraken bij een adres/gezinsmatch	53%	52%	46%	57%	38%
Het in beeld brengen van kinderen waarbij geen professional	52%	50%	51%	59%	33%
Uitbreiding van organisaties die melding mogen maken	41%	40%	23%	47%	17%
Herkenbaarheid van de aansluiting van mijn organisatie bij de verwijzindex	22%	22%	26%	22%	25%
Match op volwassenen, verwijzindex 23+	21%	21%	37%	21%	13%
Anders, namelijk:	14%	14%	17%	15%	29%
Stimuleren melden (PR, opfriscursus, bekendheid, alle meldingsbevoegde instanties moeten melden)	3%	3%	3%	2%	4%
(Niet genoeg ervaring om er iets over te zeggen)	2%	2%	0%	2%	8%
Meldingsbevoegdenkring uitbreiden	2%	2%	3%	3%	0%
Stoppen met de VIR (geen meerwaarde)	1%	1%	0%	2%	4%

B2 Regievoerders en coördinatoren

	% (helemaal) mee eens		VIS2	ZvJ
	Totaal	MULTI signaal		
	n=218	n=170	n=1	n=47

Melden, matchen

Naar inschatting van mijn organisatie wordt vaak genoeg gemeld	37%	34%	0%	47%
Naar inschatting van mijn organisatie wordt vaak genoeg gematcht	26%	21%	0%	45%

Mijn organisatie heeft werknemers voldoende getraind/geïnformeerd over hoe een melding te doen	71%	72%	100%	64%
Mijn organisatie stimuleert dat werknemers een melding doen	68%	71%	0%	57%

	% (helemaal) mee eens		VIS2	ZvJ
	Totaal	MULTI signaal		
	n=433	n=324	n=7	n=102

Afspraken rondom lokale verwijfsindex/ eigen registratiesysteem

De afspraken rondom regievoering worden in mijn organisatie/ convenantgebied correct toegepast	64%	60%	100%	74%
De verwijfsindex is in de procesvoering geborgd in mijn organisatie/ convenantgebied	62%	63%	86%	60%
Resultaten van de verwijfsindex worden gemonitord	58%	57%	57%	62%
De verwijfsindex wordt als instrument ingezet bij de beleidsvoering van gemeenten	43%	40%	57%	55%

Ten behoeve van de aansluiting bij de VIR

Is er een samenwerkingsconvenant/protocol over risicosignalering opgesteld	56%	59%	86%	44%
Zijn er afspraken gemaakt over samenwerking op het gebied van risicosignalering	54%	55%	86%	51%
Wordt er structureel informatie uitgewisseld over risicosignalering (bijvoorbeeld in een casusoverleg)	41%	41%	83%	38%
Anders,	20%	25%	0%	9%

De betrokken partijen zijn betrokken en gemotiveerd

Door het geven van trainingen	68%	68%	86%	66%
Door het werken met de verwijfsindex in te bedden in het werkproces	64%	67%	86%	52%
Via voorlichtingsdagen	62%	59%	86%	74%
Door samenwerkingsafspraken te maken met betrokken partijen	56%	54%	100%	57%
Door met goede communicatie commitment te creëren	47%	48%	29%	45%

Door het werken met de verwijsindex structureel te laten terugkomen op teambesprekingen etc	44%	50%	57%	26%
Door het werken met de verwijsindex te laten terugkomen op functioneringsgesprekken etc	13%	17%	0%	4%
Anders,	24%	23%	0%	27%

-

Stellingen over overkoepelende samenwerking in het kader van de VIR				
Sinds de koppeling met de VIR werken professionals van meldingsbevoegde organisaties in een vroeger stadium samen	30%	30%	29%	30%
Sinds de koppeling met de VIR werken professionals van meldingsbevoegde organisaties beter samen	29%	28%	29%	31%
Sinds de koppeling met de VIR krijgen jeugdigen beter passende hulp, zorg of bijsturing	21%	23%	0%	17%
Sinds de koppeling met de VIR krijgen jeugdigen tijdiger hulp, zorg of bijsturing	24%	25%	14%	23%

Cijfers

	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ
	n=433	n=324	n=7	n=102
Hoe waardeert u de samenwerking tussen meldingsbevoegde organisaties op het gebied van risicosignalering?	6,0	6,0	7,0	6,0
Welk cijfer geeft u de meerwaarde van de VIR?	5,9	5,9	6,3	5,9

Welke organisaties zouden meldingsbevoegd moeten zijn?

	Totaal	MULTI signaal	VIS2	ZvJ
	n=433	n=324	n=7	n=102
Artsen	82%	79%	67%	93%
GGZ instellingen	83%	84%	50%	81%
Geloofsinstellingen	16%	17%	0%	15%
Jongerenwerkers	66%	66%	67%	67%
Kinderopvang, naschoolse opvang	71%	71%	67%	75%
Logopedisten, diëtisten, fysiotherapeuten	38%	39%	33%	34%
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe)	45%	45%	50%	43%
Sportinstellingen	22%	22%	0%	24%
Verloskundigen	61%	63%	67%	54%
Ziekenhuizen, spoed eisende hulp, verplegers	73%	73%	67%	72%
Zzp-ers in jeugdwerk	38%	40%	17%	34%
Anders, namelijk:	12%	10%	50%	14%
Politie	3%	2%	14%	2%

Welke mogelijke ontwikkelingen van de VIR vindt u wenselijk?

	Totaal n=433	MULTI signaal n=324	VIS2 n=7	ZvJ n=102
Match op adres in het kader van de één gezin één plan-aanpak	70%	67%	83%	78%
Match op gezin (achternaam ouders, bloedlijnbevraging) in het kader van de één gezin één plan-aanpak	69%	72%	67%	58%
Match op volwassenen, verwijsindex 23+	29%	28%	50%	33%
Het maken van regieafspraken bij een adres/gezinsmatch	59%	58%	67%	61%
Het in beeld brengen van kinderen waarbij geen professional	52%	51%	50%	57%
Herkenbaarheid van de aansluiting van mijn organisatie bij de verwijsindex	25%	24%	17%	29%
Verbinding met andere initiatieven (zoals meldcode huiselijk geweld)	67%	67%	83%	66%
Uitbreiding van organisaties die melding mogen maken	47%	46%	50%	49%
Anders, namelijk:	17%	18%	17%	13%
Alle meldingsbevoegden moeten daadwerkelijk melden	3%	2%	0%	5%

B3 CIBG gegevens

	juli-sept 2007	okt-dec 2007	jan-maart 2008	april-juni 2008	juli-sept 2008	okt-dec 2008	jan-maart 2009	april-juni 2009	juli-sept 2009	okt-dec 2009
Meldingen	21989	7716	6531	7594	4135	7596	9280	12228	11051	16856
Totaal gemelde jongeren	31	645	911	1650	515	3672	6301	10037	8627	12796
Totaal gematchte jongeren	344	175	85	332	124	434	830	1062	1008	1549
Lokale match	192	102	39	141	62	180	205	154	212	272
Convenant-overstijgende match	152	73	46	191	62	254	625	908	796	1277
	jan-maart 2010	april-juni 2010	juli-sept 2010	okt-dec 2010	jan-maart 2011	april-juni 2011	juli-sept 2011	okt-dec 2011	jan-maart 2012	Totaal
Meldingen	20493	34151	60925	34764	34352	34167	29815	52130	43702	449475
Totaal gemelde jongeren	15431	23297	42701	21379	20075	19852	16616	26755	21189	252480
Totaal gematchte jongeren	2203	5242	11122	5241	5787	5353	4714	9115	7512	62232
Lokale match	390	1627	3163	1353	1554	1793	1606	2650	2885	18580
Convenant-overstijgende match	1813	3615	7959	3888	4233	3560	3108	6465	4627	43652

Bijlage 2 Onderzoekverantwoording enquête

B4 Dataverzameling

Dit onderzoek betreft een grootschalig enquêteonderzoek naar het gebruik van de VIR onder meldingsbevoegde professionals, regievoerders en instellingscoördinatoren.

Doelgroep

Meldingsbevoegde professionals zijn professionals die werken met, of bevoegd zijn te werken met de VIR. Dit kan namens zichzelf of, afhankelijk van de afspraken in het convenantgebied, ook namens andere professionals.

Regievoerders en instellingscoördinatoren zijn ambtenaren van de gemeente, coördinatoren van instellingen of andere werknemers die verantwoordelijk zijn voor de VIR op gemeentelijk- of instellingsniveau. Door wie en hoe deze rollen precies zijn ingevuld, is afhankelijk van de afspraken in het convenantgebied.

Vragenlijsten

Er zijn twee versies¹⁷ van de vragenlijst opgesteld: een voor de meldingsbevoegden en een voor de regievoerders en instellingscoördinatoren. De eerste versie bevat circa 30 vragen, de laatste circa 15 vragen. De vragenlijsten zijn opgesteld aan de hand van de onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen zijn geoperationaliseerd en uitgewerkt in vragen over de meerwaarde, het praktisch gebruik, de organisatie en de toekomst van de VIR, en enkele achtergrondkenmerken.

Leveranciers

Alle gemeenten in Nederland zijn – vaak gebundeld in convenantgebieden – aangesloten bij de VIR door een koppeling van het lokale systeem met de landelijke database. Deze aansluiting wordt geregeld door leveranciers: MULTIsignaal, VIS2, Zorg voor Jeugd¹⁸ en Matchpoint.

Dit onderzoek rapporteert over de ervaringen met de VIR van meldingsbevoegde professionals, regievoerders en coördinatoren die zijn aangesloten via drie van de vier leveranciers. Deze drie leveranciers zorgen voor dekking van de VIR in vrijwel alle Nederlandse gemeenten: MULTIsignaal, VIS2, Zorg voor Jeugd.

Noot 17 Strikt genomen zijn er vier verschillende vragenlijsten omdat we twee verschillende terminologieën hanteren voor de begrippen *melden*, *signaleren* en *matchen*. In de enquêtes die zijn uitgezet onder respondenten van VIS2, Zorg voor Jeugd en Raad voor de Kinderbescherming is de wettelijke terminologie gebruikt. In de enquêtes die zijn verspreid onder MULTIsignaal respondenten hebben we om verwarringen te voorkomen aangehaakt bij de door MULTIsignaal gebruikte terminologie.

Noot 18 Feitelijk gezien is er voor Zorg voor Jeugd nog een extra schakel: InterAcces zorgt voor de koppeling tussen de landelijke VIR database en Zorg voor Jeugd.

Daarnaast is ook data verzameld onder meldingsbevoegde professionals van de Raad voor de Kinderbescherming.

Tabel b.1 Leveranciers (inclusief RvdK) en dekking in Nederland

Leverancier	Dekking in Nederland
MULTIsignaal	Provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland (exclusief Hattem), Limburg, Noord-Holland (exclusief Stadsregio Amsterdam), Utrecht, Zeeland, Zuid-Holland (exclusief Drechtsteden en AV Hoeksche Waard)
VIS2	Provincie Overijssel en gemeente Hattem
Zorg voor Jeugd	Provincies Groningen en Brabant, Drechtsteden, AV Hoeksche Waard
Raad voor de Kinderbescherming	Landelijk

De ervaringen van professionals die werken met MatchPoint, de vierde leverancier, zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Dit omdat Matchpoint zo recent is gelanceerd dat er nog niet genoeg ervaring is opgedaan om een valide meting te doen. Matchpoint zorgt voor de koppeling met de VIR in de Stadsregio Amsterdam¹⁹.

Dataverzameling

Alle meldingsbevoegde professionals, regievoerders en coördinatoren zijn aangeschreven door 'hun' leveranciers, met de vraag mee te doen aan de enquête. Dit gebeurde door middel van een e-mail, met daarin een link naar de betreffende vragenlijst. Er is geen steekproef getrokken omdat aan alle VIR gemeenten en convenantgebieden de belofte is gedaan data ter beschikking te stellen. Een steekproef trekken werd daarmee complex en praktisch niet uitvoerbaar omdat dat leveranciers dan zouden worden belast met een ingewikkelde steekproeftrekking en nauwkeurig bijhouden van respons (leveranciers konden/mochten geen e-mailadressen leveren aan de onderzoekers).

Na drie weken is een reminder verstuurd. Ter bevordering van de response zijn vijf VVV-bonnen van € 50 verloot.

De leveranciers bepaalden wie van hun contacten de enquête voor meldingsbevoegde professionals kreeg en wie de enquête voor regievoerders en coördinatoren. De enquête is verstuurd aan alle meldingsbevoegden, ook als zij (nog) geen of weinig ervaring hebben met de VIR. Wij zijn immers ook benieuwd naar de moverende redenen waarom deze mensen geen of weinig gebruik maken van de VIR, en naar hun zienswijze op de VIR.

Noot 19 Stadsregio Amsterdam bestaat uit de volgende gemeenten: Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Beemster, Diemen, Edam-Volendam, Haarlemmermeer, Landsmeer, Oostzaan, Ouder-Amstel, Purmerend, Uithoorn, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Zeevang.

MULTIsignaal

MULTIsignaal is de grootste leverancier en verzorgt de koppeling met de VIR in meer dan 300 gemeenten. Alle aangesloten meldingsbevoegde professionals zijn door MULTIsignaal benaderd via een mailing. Hieronder bevinden zich ook meldingsbevoegden die namens anderen een melding kunnen doen (bijvoorbeeld docenten, die ook namens hun collega's melding kunnen doen). MULTIsignaal heeft hiervoor toestemming gevraagd aan en gekregen van de regiocoördinatoren. De enquête voor regievoerders en coördinatoren is verzonden aan instantiebeheerders/coördinatoren en regiobeheerders/coördinatoren.

VIS2

VIS2 verzorgt de koppeling met de VIR voor 26 gemeenten (Overijssel en Hattem) die werken met lokale overlegstructuren. Binnen dit overleg wordt bekeken of iemand wordt gemeld bij de VIR. Dit gebeurt niet wanneer diegene nooit is verhuisd en het hele gezin binnen de gemeente woont. Wanneer melding bij de VIR nodig wordt geacht, wordt door de procesmanager van de gemeente melding gedaan. Er zijn 31 procesmanagers die werken met de VIR. Daarnaast beheert VIS2 Zwolle en Deventer, die wel op de voorgeschreven manier zijn aangesloten bij de VIR. De enquête voor meldingsbevoegden is door VIS2 verzonden aan de procesmanagers en meldingsbevoegde professionals. De enquête voor regievoerders en coördinatoren is verzonden aan de procesmanagers en beleidsambtenaren. Het kan dus voorkomen dat een persoon beide enquêtes heeft ontvangen.

Zorg voor Jeugd

Zorg voor Jeugd voorziet de provincies Groningen en Noord-Brabant van een koppeling met de VIR. De IT organisatie InterAcces draagt zorg voor het ICT gedeelte van de koppeling. In Zorg voor Jeugd gemeenten wordt niet gesproken van meldingsbevoegden maar van signaalgevers (scholen bijvoorbeeld), ketenregistraties (Bureaus Jeugdzorg bijvoorbeeld) en coördinatoren (die zorgen voor plan van aanpak na de match).

De enquête is in Groningen en Brabant uitgezet via e-mail. In Drechtsteden en Hoeksche Waard is de enquête verspreid via de drie instanties die de zorg op zich nemen en naar de beleidsmedewerkers Jeugd, die het uitzetten naar hun professionals.

Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming is via haar registratiesysteem KBPS direct gelinkt aan de VIR. Er zijn 22 locaties in het hele land en circa 1.000 medewerkers die te maken kunnen krijgen met een signaal of match: raadsmedewerkers en casusregisseurs (CR's, RO's of intakers).

De verspreiding van de vragenlijst is via de (circa 100) teamleiders verzorgd. De enquête werd echter als weinig zinvol geacht omdat deze achteraf slecht bleek aan te sluiten bij de praktijk van de Raad. Vermoedelijk is de enquête niet door alle teamleiders doorgezet. Er is dan ook geen reminder verzonden.

B5 Respons

De uiteindelijke respons is weergegeven in tabel b.2.

Tabel b.2 **Responsoverzicht per leverancier (inclusief RvdK)**

Leverancier	Aantal verstuurd uitnodigingen	Aantal ingevulde enquêtes	Respons percentage
Meldingsbevoegde professionals			
Totaal	27.540	2.761	10%
MULTIsignaal	18.777	2.129	11%
VIS2 *	555	37	7%
Zorg voor Jeugd **	7.208	570	8%
Raad voor de Kinderbescherming	1.000	25	3%
Regievoerders en coördinatoren			
Totaal	3.477	433	12%
MULTIsignaal	1.453	324	22%
VIS2 *	24	7	29%
Zorg voor Jeugd ***	530	102	19%
Raad voor de Kinderbescherming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	31.017	3.194	10%

Het is van belang op te merken dat er grote verschillen zijn tussen de onderzochte professionals per leverancier (en convenantgebied) omdat de inrichting en organisatie van de VIR per leverancier (en convenantgebied) verschilt. In de meeste MULTIsignaal en Zorg voor Jeugd gebieden kunnen meldingsbevoegde professionals een melding doen via de koppeling met een lokaal of regionaal registratiesysteem. In vrijwel alle VIS2 gebieden daarentegen wordt gewerkt met procesmanagers, die na ketenoverleg, namens andere professionals in hun convenantgebied een melding kunnen doen. Hier speelt bestaand face-to-face overleg een grote rol. Dit terwijl bij de Raad voor de Kinderbescherming meldingen automatisch door het systeem worden verstuurd. Ook de inrichting van de regie en coördinatie vanuit de gemeenten en aangesloten instellingen verschilt per leverancier (en convenantgebied). Dat heeft gevolgen voor de gevonden resultaten.

Betrouwbaarheidsmarges

Omdat er voor MULTIsignaal en Zorg voor Jeugd een grote groep professionals, regievoerders en coördinatoren is ondervraagd, zijn de onzekerheidsmarges rond de gepresenteerde percentages behorende bij die groepen klein. Stel dat 20% van de professionals van MULTIsignaal van mening is dat "de VIR in ieder teamoverleg wordt besproken", dan ligt dat percentage in de hele beroepsgroep met 95% zekerheid tussen de 17% en 23%. Dit ligt anders voor VIS2 en de Raad, waar aanzienlijk minder mensen zijn ondervraagd. Als er 25 mensen zijn ondervraagd, zoals bij de Raad, worden die marges flink groter (4% tot 36%).

Anders namelijk

De resultaten van de *anders, namelijk* antwoorden zijn alleen meegenomen als meer dan 25 meldingsbevoegden of meer dan 15 regievoerders of coördinatoren betreffende antwoord noemde.

B6 Non-respons analyse

Een belangrijke reden om niet mee te doen aan enquêteonderzoek is dat respondenten geen tijd hebben, zo blijkt uit de feedback van betrokken professionals en coördinatoren en het commentaar van diegenen die wel begonnen aan de lijst maar deze niet completeerden.²⁰ Een andere reden om de vragenlijst niet in te vullen blijkt, gezien de feedback van de betrokken professionals, dat er geen ervaring is met het melden of met de VIR.

Om de consequenties van deze bias te beoordelen hebben we een analyse uitgevoerd van de antwoorden gegroepeerd naar ooit melding gedaan- nooit melding gedaan. De uitkomsten laten zien dat beide groepen geen wezenlijk andere antwoorden geven. Percentages kunnen iets hoger of lager liggen, maar dezelfde patronen doen zich voor.

Noot 20 Dit komt overeen met ander onderzoek over non-response: de meeste weigeraars hebben geen interesse of geen tijd. Zie bijvoorbeeld: Wunderink, S.R., M. van Benthem (2000), Bel-irritaties en representativiteit, ESB, 85e jaargang, nr. 4253, pagina 353, 28 april 2000.

Bijlage 3 Vragenlijsten

VIR - enquête meldingsbevoegden

Introductie en instructie

Introductie

In deze enquête stellen wij u vragen over uw ervaringen met de VIR – ofwel de landelijke Verwijs Index Risicjongeren.

Op basis van uw antwoorden gaat u door de vragenlijst heen. Het is daarom vaak verplicht een antwoord in te vullen - als u niets invult, krijgt u een foutmelding. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer 15 minuten kosten.

Lokale verwijsindex/ eigen registratiesysteem – en de VIR

Ruim 400 gemeenten zijn aangesloten bij de VIR middels een koppeling met een regionale verwijsindex (ontwikkeld door MULTIsignaal, VIS2, Zorg voor Jeugd en Matchpoint). Vaak ziet de meldende professional alleen een lokale verwijsindex of lokaal portaal, zoals: Zorg voor Jeugd, SISA, ESAR, @risk. Ook een eigen systeem van een instelling (bijvoorbeeld IJ – BJZ) kan gekoppeld zijn aan een regionale verwijsindex en daarmee aan de VIR. Daarnaast heeft de Raad voor de Kinderbescherming een eigen registratiesysteem dat direct is gekoppeld aan de VIR.

In deze enquête

Bij sommige vragen in de enquête zal het lastig zijn om een onderscheid te maken tussen uw lokale portaal en de landelijke VIR. Wij vragen u zo veel mogelijk naar uw ervaringen met betrekking tot uw lokale systeem. De VIR fungeert daar 'achter de schermen'. Op sommige plekken vragen wij u specifiek naar uw ervaringen met de landelijke, overkoepelende VIR. Dit wordt in de tekst aangegeven.

Algemeen

1. Binnen welke regio werkt u met de VIR?

Kies uit de volgende VIR-convenantgebieden:

2. Hoe heet de lokale verwijsindex/ het eigen registratiesysteem waarmee u/uw organisatie werkt?

Kies uit de volgende verwijsindexen/systemen

Achtergrond

VIR - enquête meldingsbevoegden

3. Bij welk type organisatie bent u werkzaam?

- ☐ Bureau jeugdzorg
- ☐ Landelijk/regionaal werkende organisatie die jeugdzorgtaken uitvoert
- ☐ Organisatie voor jeugdgezondheidszorg
- ☐ Aanbieder van geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen
- ☐ Organisatie voor gezondheidszorg
- ☐ School
- ☐ Organisatie met regionale meld- en coördinatiefunctie
- ☐ Organisatie voor maatschappelijke ondersteuning
- ☐ Gemeentelijke kredietbank
- ☐ Politie
- ☐ Justitie
- ☐ Raad voor de Kinderbescherming
- ☐ Anders (anders zijnde aangewezen functionaris)

4. Hoe lang bent u werkzaam in uw huidige of een vergelijkbare functie?

Aantal jaren

Definities - melding, match, signaal

Melding, Match, Signaal

In de enquête hanteren wij de termen zoals deze staan in de Wet op de jeugdzorg. Uw organisatie is aangesloten bij de VIR door middel van een koppeling met een regionale of lokale systemen. Sommige systemen hanteren een andere terminologie. De termen in de enquête kunnen dus anders zijn dan u gewend bent.

• **Melding** –een meldingsbevoegde kan een jeugdige melden aan de VIR indien hij een "redelijk vermoeden" heeft dat "de noodzakelijke condities voor een gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige daadwerkelijk worden bedreigd".

Het gaat hier om een risicomelding van een professional over een jeugdige. Het gaat hier niet over meldingen bij het AMK of de Raad voor de Kinderbescherming.

• **Match** –bij twee of meer meldingen van dezelfde jeugdige is er sprake van een match.

• **Signaal** –bij twee of meer meldingen van dezelfde jeugdige wordt een signaal gezonden naar de meldingsbevoegden die de jeugdige hebben gemeld en naar de regievoerders van de gemeenten/convenantgebieden.

Het gaat hier om een e-mail die wordt verstuurd naar de meldende professionals, over de betrokkenheid van dezelfde gemelde jeugdige.

VIR - enquête meldingsbevoegden

5. Werkt u in uw lokale verwijzindex/ eigen registratiesysteem [V2] met de terminologie zoals die in de Wet op jeugdzorg wordt gebruikt, met betrekking tot melding, match, signaal?

- ☐ Ja
- ☐ Nee, ik gebruik in plaats daarvan de termen signaal, match, matchbericht
- ☐ Nee, ik gebruik in plaats daarvan andere termen, namelijk:

Algemeen

6. Namens wie kunt u melding doen in [V2]?

- ☐ Namens mijzelf (eigen cliënt/jeugdige)
- ☐ Namens mijzelf en/of collega's van mijn organisatie
- ☐ Namens mijzelf en/of ketenpartners van andere organisaties
- ☐ Anders, namelijk:

7. Sinds wanneer bent u geautoriseerd om te mogen melden in dit systeem?

- ☐ Voor 2010
- ☐ Januari-juli 2010
- ☐ Augustus-december 2010
- ☐ Januari-juli 2011
- ☐ Augustus-december 2011
- ☐ Januari-juli 2012
- ☐ Onbekend

Feitelijke meerwaarde - melding, match, signaal

8. Heeft u wel eens een melding gedaan in [V2]?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet niet

Feitelijke meerwaarde - melding, match, signaal

VIR - enquête meldingsbevoegden

9. Hoeveel meldingen heeft u gedaan in de periode januari t/m maart 2012?

Wanneer u niet precies weet, schatten a.u.b.

Feitelijke meerwaarde - melding, match, signaal

10. Heeft uw gedane melding wel eens geleid tot een signaal? (nl. een e-mailbericht bij een match, over de betrokkenheid van eenzelfde jeugdige)

- ☐ Ja
☐ Nee
☐ Weet niet

Feitelijke meerwaarde - melding, match, signaal

11. Hoeveel signalen heeft u gehad in de periode januari t/m maart 2012?

Wanneer u niet precies weet, schatten a.u.b.

Feitelijke meerwaarde - melding, match, signaal

12. Hebben door u ontvangen signalen wel eens geleid tot informatie uitwisseling?

- ☐ Ja
☐ Nee
☐ Weet niet

Feitelijke meerwaarde - melding, match, signaal

13. Hoeveel van de in de periode januari t/m maart 2012 ontvangen signalen hebben geleid tot informatie uitwisseling?

Wanneer u niet precies weet, schatten a.u.b.

Praktisch gebruik - wanneer melden

VIR - enquête meldingsbevoegden

14. Hieronder leggen we u twee stellingen voor over uw ervaringen met melden in [V2].

Wilt u aangeven in welke mate de stellingen voor u van toepassing zijn?

	in alle gevallen	meer dan de helft	de helft	minder dan de helft	geen van de gevallen
Het is voor mij in de praktijk duidelijk wanneer ik een melding moet doen	☐	☐	☐	☐	☐
De meldcriteria/ het risicoprofiel geeft me voldoende houvast om te weten of ik een melding moet doen	☐	☐	☐	☐	☐

Praktisch gebruik - wanneer melden

15. Om welke redenen doet u een melding in [V2]? Wilt u aangeven in welke mate de redenen voor u van toepassing zijn?

	in alle gevallen	meer dan de helft	de helft	minder dan de helft	geen van de gevallen
Omdat de meldcriteria/het risicoprofiel dat voorschrijft	☐	☐	☐	☐	☐
Omdat ik wil weten of andere professionals mijn zorgen delen	☐	☐	☐	☐	☐
Omdat ik positieve ervaringen heb na het doen van eerdere meldingen	☐	☐	☐	☐	☐
Omdat het de werkwijze versnelt	☐	☐	☐	☐	☐
Omdat mijn leidinggevende het gebruik stimuleert	☐	☐	☐	☐	☐
Omdat mijn collega's dit ook doen	☐	☐	☐	☐	☐
Omdat ik dat nodig acht op basis van mijn professionele inschatting	☐	☐	☐	☐	☐
Anders,	☐	☐	☐	☐	☐

namelijk:

Praktisch gebruik - wanneer melden

VIR - enquête meldingsbevoegden

16. Welke belemmeringen ervaart u om een melding af te geven in [V2]? Wilt u aangeven in welke mate de belemmeringen voor u van toepassing zijn?

	in alle gevallen	meer dan de helft	de helft	minder dan de helft	geen van de gevallen
Dat ik ouders en/ of de jeugdige op hoogte moet brengen van de melding	☐	☐	☐	☐	☐
Dat ik over te weinig informatie beschik	☐	☐	☐	☐	☐
Dat ik geen goede inschatting kan maken van de consequenties die het doen van een melding heeft	☐	☐	☐	☐	☐
Dat ik weerstand heb om zorgen over jeugdigen in een ICT-systeem te melden	☐	☐	☐	☐	☐
Dat ik niet goed weet hoe ik een melding moet doen	☐	☐	☐	☐	☐
Dat ik de privacy van de betrokken jeugdige wil beschermen	☐	☐	☐	☐	☐
Anders,	☐	☐	☐	☐	☐

namelijk:

Praktisch gebruik - melding invoeren

17. Wilt u aangeven in welke mate de onderstaande stelling voor u van toepassing is?

	in alle gevallen	meer dan de helft	de helft	minder dan de helft	geen van de gevallen
Het is voor mij in de praktijk duidelijk hoe ik een melding moet invoeren	☐	☐	☐	☐	☐

18. Welk cijfer geeft u het gebruiksgemak van [V2]?

Getal tussen 1 en 10

Praktisch gebruik - melding, match, signaal

Hierna leggen we u een aantal stellingen voor over uw ervaringen met matches en signalen.

We herhalen eerst onze definities voor match en signaal.

- **Match** –bij twee of meer meldingen van dezelfde jeugdige is er sprake van een match.
- **Signaal** –bij twee of meer meldingen van dezelfde jeugdige wordt een signaal gezonden naar de meldingsbevoegden die de betrokken jeugdige hebben gemeld en naar de regievoerders van de gemeenten/convenantgebieden.

Het gaat hier om een e-mail die wordt verstuurd naar de meldende professionals, over de betrokkenheid van dezelfde gemelde jeugdige.

Praktisch gebruik - melding, match, signaal

VIR - enquête meldingsbevoegden

19. Wilt u aangeven in welke mate de onderstaande stellingen voor u van toepassing zijn?

	in alle gevallen	meer dan de helft	de helft	minder dan de helft	geen van de gevallen
Het is voor mij in de praktijk duidelijk wie de regie heeft als ik een signaal ontvang (wie als eerste is aangewezen om de match op te volgen)	☐	☐	☐	☐	☐
De contactgegevens van de partijen waarmee ik gematcht ben zijn juist	☐	☐	☐	☐	☐
De matches waarvan ik een signaal ontvang leiden tot informatie uitwisseling	☐	☐	☐	☐	☐
De matches waarvan ik een signaal ontvang hebben invloed op mijn plan van aanpak met de jeugdige	☐	☐	☐	☐	☐

Praktisch gebruik - melding, match, signaal

20. Wat hebben deze signalen en matches opgeleverd? Wilt u aangeven in welke mate de punten voor u van toepassing zijn?

	in alle gevallen	meer dan de helft	de helft	minder dan de helft	geen van de gevallen
Betere samenwerking	☐	☐	☐	☐	☐
Samenwerking in een vroeger stadium	☐	☐	☐	☐	☐
Nieuw contact	☐	☐	☐	☐	☐
Discussie in eigen organisatie	☐	☐	☐	☐	☐
Aanpassing van mijn plan van aanpak met de jeugdige	☐	☐	☐	☐	☐
Andere beoordeling van de problematiek van de jeugdige	☐	☐	☐	☐	☐
Opschaling van de hulpverlening van de jeugdige	☐	☐	☐	☐	☐
Anders,	☐	☐	☐	☐	☐

namelijk:

Organisatie

21. Hieronder leggen we u vier stellingen voor over afspraken rondom [V2]. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
Ik ken de afspraken over wanneer ik een melding moet doen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ken de afspraken omtrent privacy bij een melding	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ken de afspraken die zijn gemaakt over de acties bij een signaal (bijvoorbeeld: wie neemt met wie contact op)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ken de afspraken die zijn gemaakt over de terugkoppeling bij een signaal	☐	☐	☐	☐	☐

VIR - enquête meldingsbevoegden

Organisatie

22. Hieronder leggen we u twee stellingen voor over de organisatie van [V2]. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/ niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
Mijn organisatie heeft werknemers voldoende getraind/geïnformeerd over hoe een melding te doen	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn organisatie stimuleert dat werknemers een melding doen	☐	☐	☐	☐	☐

Ervaren meerwaarde

Uw [V2] is gekoppeld aan de landelijke VIR. Daardoor is het mogelijk overkoepelend matches te maken en samenwerking te zoeken, ook met betrekking tot meldingen die afkomstig zijn vanuit andere indexen of convenantgebieden (gebied overstijgend, instelling overstijgend).

23. Hieronder leggen we u vier stellingen voor over de overkoepelende samenwerking in het kader van de VIR.

Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/ niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
Sinds de koppeling met de VIR werken professionals van meldingsbevoegde organisaties in een vroeger stadium samen	☐	☐	☐	☐	☐
Sinds de koppeling met de VIR werken professionals van meldingsbevoegde organisaties beter samen	☐	☐	☐	☐	☐
Sinds de koppeling met de VIR krijgen jeugdigen beter passende hulp, zorg of bijsturing	☐	☐	☐	☐	☐
Sinds de koppeling met de VIR krijgen jeugdigen tijdiger hulp, zorg of bijsturing	☐	☐	☐	☐	☐

24. Op welke punten merkt u in de uitvoering dat uw lokale verwijsindex/registratiesysteem [V2] is aangesloten bij de VIR?

- ☐ Ik merk niet dat mijn lokale verwijsindex/registratiesysteem is aangesloten bij de VIR
- ☐ Ik ontvang signalen met betrekking tot meldingen die afkomstig zijn uit andere indexen of convenantgebieden
- ☐ Anders, namelijk:

25. Welk cijfer geeft u de meerwaarde van de VIR?

Getal tussen 1 en 10

Praktisch gebruik - landelijke ondersteuning

Het CIBG beheert de database van de VIR.

VIR - enquête meldingsbevoegden

26. Heeft u wel eens gebruik gemaakt van de helpdesk van het CIBG?

- ☐ Ja
☐ Nee
☐ Weet niet

Praktisch gebruik - landelijke ondersteuning

27. Hoe beoordeelt u de geboden ondersteuning van het CIBG?

- ☐ zeer goed ☐ goed ☐ matig ☐ slecht ☐ zeer slecht

Toekomst

Tot slot zijn we benieuwd naar uw visie op de toekomst van de VIR.

28. Welke mogelijke ontwikkelingen van de VIR vindt u wenselijk?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Match op adres in het kader van de één gezin één plan-aanpak
- ☐ Match op gezin (achternaam ouders, bloedlijnbevraging) in het kader van de één gezin één plan-aanpak
- ☐ Match op volwassenen, verwijsindex 23+
- ☐ Het maken van regieafspraken bij een adres/gezinsmatch
- ☐ Het in beeld brengen van kinderen waarbij geen professional betrokken is in geval van een gezin en/of adresmatch
- ☐ Herkenbaarheid van de aansluiting van mijn organisatie bij de verwijsindex
- ☐ Verbinding met andere initiatieven (zoals meldcode huiselijk geweld)
- ☐ Uitbreiding van organisaties die melding mogen maken
- ☐ Anders, namelijk:

Toekomst

In de Wet op de jeugdzorg en binnen uw convenantgebied zijn meldingsbevoegde organisaties aangewezen.

VIR - enquête meldingsbevoegden

29. De volgende organisaties zijn niet of niet overal meldingsbevoegd. Vindt u dat een of meerdere van onderstaande organisaties of andere organisaties meldingsbevoegd zouden moeten zijn?

- ☐ Artsen
- ☐ GGZ instellingen
- ☐ Geloofsinstellingen
- ☐ Jongerenwerkers
- ☐ Kinderopvang, naschoolse opvang
- ☐ Logopedisten, diëtisten, fysiotherapeuten
- ☐ Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe)
- ☐ Sportinstellingen
- ☐ Verloskundigen
- ☐ Ziekenhuizen, spoed eisende hulp, verplegers
- ☐ Zzp-ers in jeugdwerk
- ☐ Anders, namelijk:

Einde vragenlijst

Dit waren alle vragen. Hartelijk dank voor uw medewerking.

30. Als u een opmerking heeft over het onderzoek dan kunt u deze hieronder kwijt:

VIR - enquête meldingsbevoegden

31. Verloting onder inzenders

Wilt u meedoen met de verloting van vijf VVV bonnen van 50 Euro? Vul dan hier uw e-mailadres in. Wij gebruiken uw e-mail alleen voor dit doel. Prijswinnaars ontvangen automatisch bericht.

32. VIR, nu en in de toekomst

Wilt u graag verder praten over sterke punten, knelpunten en de toekomst van de VIR? Meld u dan aan voor de bijeenkomst VIR, nu en in de toekomst. Deze groepsbijeenkomst voor meldingsbevoegde professionals vindt plaats op 24 april van 11.00 – 13.00 op het Ministerie van VWS in Den Haag.

Ja ik meld me aan. Stuur mij een uitnodiging op het volgende e-mailadres:

VIR - enquête regie en coordinatie

Introductie en instructie

Introductie

In deze enquête stellen wij u vragen over uw ervaringen met de VIR – ofwel de landelijke Verwijs Index Risicjongeren.

Op basis van uw antwoorden gaat u door de vragenlijst heen. Het is daarom vaak verplicht een antwoord in te vullen - als u niets invult, krijgt u een foutmelding. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer 10 minuten kosten.

Lokale verwijsindex/ eigen registratiesysteem – en de VIR

Ruim 400 gemeenten zijn aangesloten bij de VIR middels een koppeling met een lokale verwijsindex of eigen registratiesysteem.

Bij sommige vragen in de enquête zal het lastig zijn om een onderscheid te maken tussen uw lokale portal en de landelijke VIR. Wij vragen u zo veel mogelijk naar uw ervaringen met betrekking tot uw lokale systeem. De VIR fungeert daar 'achter de schermen'. Op sommige plekken vragen wij u specifiek naar uw ervaringen met de landelijke, overkoepelende VIR. Dit wordt in de tekst aangegeven.

Algemeen

1. Binnen welke regio werkt u met de VIR?

Kies uit de volgende VIR-convenantgebieden

2. Hoe heet de lokale verwijsindex/ het eigen registratiesysteem waarmee u/uw organisatie werkt?

Kies uit de volgende verwijsindexen/systemen

Achtergrond

VIR - enquête regie en coordinatie

3. Bij welk type organisatie bent u werkzaam?

- ☐ Bureau jeugdzorg
- ☐ Landelijk/regionaal werkende organisatie die jeugdzorgtaken uitvoert
- ☐ Organisatie voor jeugdgezondheidszorg
- ☐ Aanbieder van geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen
- ☐ Organisatie voor gezondheidszorg
- ☐ School
- ☐ Organisatie met regionale meld- en coördinatiefunctie
- ☐ Organisatie voor maatschappelijke ondersteuning
- ☐ Gemeentelijke kredietbank
- ☐ Politie
- ☐ Justitie
- ☐ Raad voor de Kinderbescherming
- ☐ Gemeente
- ☐ Anders, namelijk:

Algemeen

4. Wat is uw functie met betrekking tot de VIR?

- ☐ Instellingcoördinator - verantwoordelijke van de VIR op instellingsniveau
- ☐ Regievoerder - verantwoordelijke van de VIR op convenantniveau
- ☐ Beide - verantwoordelijke van de VIR op instellingsniveau en op convenantniveau
- ☐ Anders, namelijk:

Op instellingsniveau

Definities

In de enquête hanteren wij de termen zoals deze staan in de Wet op de jeugdzorg.

• Melding –een meldingsbevoegde kan een jeugdige melden aan de VIR indien hij een “redelijk vermoeden” heeft dat “de noodzakelijke condities voor een gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige daadwerkelijk worden bedreigd”.

• Match –bij twee of meer meldingen van dezelfde jeugdige is er sprake van een match.

VIR - enquête regie en coordinatie

5. Hieronder leggen we u twee stellingen voor over het melden en matchen binnen uw organisatie. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/ niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
Naar inschatting van mijn organisatie wordt vaak genoeg gemeld	☐	☐	☐	☐	☐
Naar inschatting van mijn organisatie wordt vaak genoeg gematcht	☐	☐	☐	☐	☐

Op instellingsniveau

6. Hieronder leggen we u twee stellingen voor over de inbedding van [V2] binnen uw organisatie. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/ niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
Mijn organisatie heeft werknemers voldoende getraind/geïnformeerd over hoe een melding te doen	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn organisatie stimuleert dat werknemers een melding doen	☐	☐	☐	☐	☐

Organisatie

7. Hieronder leggen we u vier stellingen voor over afspraken rondom uw lokale verwijfsindex/ eigen registratiesysteem [V2]. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/ niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
De afspraken rondom regievoering worden in mijn organisatie/convenantgebied correct toegepast	☐	☐	☐	☐	☐
De verwijfsindex is in de procesvoering geborgd in mijn organisatie/convenantgebied	☐	☐	☐	☐	☐
De verwijfsindex wordt als instrument ingezet bij de beleidsvoering van gemeenten	☐	☐	☐	☐	☐
Resultaten van de verwijfsindex worden gemonitord	☐	☐	☐	☐	☐

Organisatie

8. Hoe waardeert u de samenwerking tussen meldingsbevoegde organisaties op het gebied van risicosignalering?

Getal tussen 1 en 10

Totstandkoming

VIR - enquête regie en coordinatie

Uw [V2] is gekoppeld aan de landelijke VIR. Daardoor is het mogelijk overkoepelend matches te maken en samenwerking te zoeken, ook met betrekking tot meldingen die afkomstig zijn vanuit andere indexen of convenantgebieden (gebied overstijgend, instelling overstijgend).

9. Hoe is de aansluiting met de VIR voor uw instelling/convenantgebied tot stand gekomen? Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

Ten behoeve van de aansluiting bij de landelijke VIR:

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/ niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
Zijn er afspraken gemaakt over samenwerking op het gebied van risicosignalering	☐	☐	☐	☐	☐
Is er een samenwerkingsconvenant/protocol over risicosignalering opgesteld	☐	☐	☐	☐	☐
Wordt er structureel informatie uitgewisseld over risicosignalering (bijvoorbeeld in een casusoverleg)	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk:	☐	☐	☐	☐	☐

Totstandkoming

10. Op welke wijze heeft uw instelling/convenantgebied de meldingsbevoegde partijen betrokken en gemotiveerd? Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

De partijen zijn betrokken en gemotiveerd:

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/ niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
Via voorlichtingsdagen	☐	☐	☐	☐	☐
Door het geven van trainingen	☐	☐	☐	☐	☐
Door het werken met de verwijfsindex in te bedden in het werkproces	☐	☐	☐	☐	☐
Door het werken met de verwijfsindex structureel te laten terugkomen op teambesprekingen etc	☐	☐	☐	☐	☐
Door het werken met de verwijfsindex te laten terugkomen op functioneringsgesprekken etc	☐	☐	☐	☐	☐
Door met goede communicatie commitment te creëren	☐	☐	☐	☐	☐
Door samenwerkingsafspraken te maken met betrokken partijen	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk:	☐	☐	☐	☐	☐

VIR - enquête regie en coordinatie

Ervaren meerwaarde

11. Hieronder leggen we u vier stellingen voor over de overkoepelende samenwerking in het kader van de VIR. Wilt u aangeven in hoeverre u het eens dan wel oneens bent met elke stelling?

	helemaal mee eens	grotendeels mee eens	niet eens/ niet oneens	grotendeels mee oneens	helemaal mee oneens
Sinds de koppeling met de VIR werken professionals van meldingsbevoegde organisaties in een vroeger stadium samen	☐	☐	☐	☐	☐
Sinds de koppeling met de VIR werken professionals van meldingsbevoegde organisaties beter samen	☐	☐	☐	☐	☐
Sinds de koppeling met de VIR krijgen jeugdigen beter passende hulp, zorg of bijsturing	☐	☐	☐	☐	☐
Sinds de koppeling met de VIR krijgen jeugdigen tijdiger hulp, zorg of bijsturing	☐	☐	☐	☐	☐

12. Welk cijfer geeft u de meerwaarde van de VIR?

Getal tussen 1 en 10

Toekomst

Tot slot zijn we benieuwd naar uw visie op de toekomst van de VIR.

13. Welke mogelijke ontwikkelingen van de VIR vindt u wenselijk?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Match op adres in het kader van de één gezin één plan-aanpak
- ☐ Match op gezin (achternaam ouders, bloedlijnbevraging) in het kader van de één gezin één plan-aanpak
- ☐ Match op volwassenen, verwijnsindex 23+
- ☐ Het maken van regieafspraken bij een adres/gezinsmatch
- ☐ Het in beeld brengen van kinderen waarbij geen professional betrokken is in geval van een gezin en/of adresmatch
- ☐ Herkenbaarheid van de aansluiting van mijn organisatie bij de verwijnsindex
- ☐ Verbinding met andere initiatieven (zoals meldcode huiselijk geweld)
- ☐ Uitbreiding van organisaties die melding mogen maken
- ☐ Anders, namelijk:

VIR - enquête regie en coordinatie

Toekomst

In de Wet op de jeugdzorg en binnen uw convenantgebied zijn meldingsbevoegde organisaties aangewezen.

14. De volgende organisaties zijn niet of niet overal meldingsbevoegd. Vindt u dat een of meerdere van onderstaande organisaties of andere organisaties meldingsbevoegd zouden moeten zijn?

- ☐ Artsen
- ☐ GGZ instellingen
- ☐ Geloofsinstellingen
- ☐ Jongerenwerkers
- ☐ Kinderopvang, naschoolse opvang
- ☐ Logopedisten, diëtisten, fysiotherapeuten
- ☐ Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe)
- ☐ Sportinstellingen
- ☐ Verloskundigen
- ☐ Ziekenhuizen, spoed eisende hulp, verplegers
- ☐ Zzp-ers in jeugdwerk
- ☐ Anders, namelijk:

Einde vragenlijst

Dit waren alle vragen. Hartelijk dank voor uw medewerking.

15. Als u een opmerking heeft over het onderzoek dan kunt u deze hieronder kwijt:

VIR - enquête regie en coordinatie

16. Wanneer u wilt meedoen met de verloting van vijf VVV bonnen van 50 Euro dient u hier uw e-mailadres in te vullen. Wij gebruiken uw e-mail alleen voor dit doel. Prijswinnaars ontvangen automatisch bericht.